

gemeente **Oosterhout**

Perspectiefnota 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding en leeswijzer	3
2. Financieel perspectief	6
2.1. Financiële positie gemeente Oosterhout	6
2.2. Financiële stresstest gemeenten	6
2.3. Uitgangspunt voor meerjarendoorkijk vanaf 2022	8
3. Kaders en uitgangspunten begroting 2022-2025	9
3.1. Lokale uitgangspunten	9
3.2. Landelijke uitgangspunten	11
4. Financiële impact van Corona	14
5. Nieuwe programma-indeling	15
6. Topprioriteiten gemeente Oosterhout	17
6.1. Zorg & Welzijn	17
6.2. Arbeidsmarkt, economie & Onderwijs	19
6.3. Sport & Cultuur	21
6.4. Klimaat & mobiliteit	23
6.5. Wonen	26
6.6. Veiligheid	28
6.7. Meer voor elkaar	29
6.8. Gemeentelijke organisatie	31
7. Op weg naar programmabegroting 2022-2024	33
Bijlage 1 Uitkomsten financiële stresstest	35
Bijlage 2 Formats Zero Based Budgetting	44

1. Inleiding

1.1. Over perspectief gesproken

Sinds dat wij in Oosterhout werken met een Perspectiefnota lijkt het onderdeel ‘perspectief’ vooral de betekenis te hebben van (financiële en inhoudelijke) doorkijk naar het volgend jaar. Daarbij horen vragen als: hoe gaan de gemeentelijke inkomsten en uitgaven zich ontwikkelen, welke verrassingen heeft de rijksoverheid voor ons in petto, hoe ver staat het met de uitvoering van ons bestuursakkoord en welke grote klussen hebben we nog te klaren in het jaar dat voor ons ligt. Een tamelijk bestuurlijk-technocratische benadering van het begrip ‘perspectief’, zou je dus kunnen stellen.

Maar het woord ‘perspectief’ heeft ook een andere, een diepere waarde en een positieve weerklank. Dat is ‘perspectief’ in de zin van hoop, van betekenisgeving, van licht aan het einde van de tunnel. Het is vooral dat perspectief waaraan onze inwoners, onze ondernemers en onze verenigingen en instellingen behoefte hebben. Dat merken we iedere dag: in gesprekken die we dagelijks voeren in de wijken en in de kerkdorpen. We lezen het in krant en weekblad en op de sociale media. In deze bijzondere tijden, in de meest ingrijpende crisis sinds de Tweede Wereldoorlog zijn ook Oosterhouters op zoek naar houvast, op zoek naar nieuw perspectief.

Veel meer ook dan in het verleden wordt daarbij – terecht – onze kant opgekeken. In deze moeilijke tijden verwachten ook de Oosterhouters dat het gemeentebestuur dat perspectief biedt. Dat de gemeente voorbereid is op de ingrijpende keuzes die we de komende jaren gedwongen zijn te maken. En dat wij, samen met alle Oosterhouters, op zoek gaan naar antwoorden op de nieuwe uitdagingen en het verzilveren van de kansen die de huidige crisis biedt. Oosterhout gebruikt daarvoor het instrument van de Corona Impact Analyse; onze tweede analyse valt ook niet voor niets samen met deze Perspectiefnota. De aanbevelingen en suggesties die uit die analyse voortkomen, moeten hun doorwerking krijgen in ons beleid voor de komende jaren.

Er is op dit moment nog veel onzeker. We weten nog niet welk effect de coronacrisis op de langere termijn precies zal hebben op de economie en samenleving. We weten ook niet met hoeveel aanvullende steunpakketten het Rijk nog komt. Het vergroten van inzicht is daarom van belang: inzicht in de effecten op de langere termijn, inzicht in mogelijke maatregelen en inzicht in de kosten. We hebben de extra middelen die tot nu toe door het Rijk beschikbaar zijn gesteld in beeld gebracht in de eerste concernrapportage over 2021. En met de Corona Impact Analyse 2 (CIA 2) beschikken we over een goede basis voor een herstelaanpak.

In het bestuursakkoord 2018-2022 ‘Samen op weg naar 2030’ en de toekomstvisie ‘Oosterhout 2030’ hebben we acht opgaven benoemd waaraan we periode prioriteit geven. Het college kiest ervoor om deze lijn door te zetten en te blijven investeren in Oosterhout. De ontwikkeling van onze stad en kerkdorpen is mede hierdoor zo op stoom gekomen, dat die ontwikkeling voor onze inwoners, bedrijven en verenigingen bijna vanzelfsprekend is geworden. We merken ook dat die expliciete keuze het voor bestuur en organisatie makkelijker maakt de focus te houden op datgene wat echt belangrijk is. En we zien dat ons uitgangspunt om daarin met de stad en de kerkdorpen op te trekken, bij steeds meer projecten en processen bijna een vanzelfsprekendheid is.

Of het ook daadwerkelijk mogelijk is om al deze ambities in volle omvang te realiseren of dat dit nog om keuzes (en dus ombuigingen) gaat vragen, is vooral afhankelijk zijn van het rijk. De afgelopen tijd is er bij het kabinet volop aandacht gevraagd voor de financiële positie van gemeenten. We denken hierbij onder andere aan de herijking gemeentefonds, de toereikendheid van de middelen voor jeugdzorg, abonnementstarief Wmo, het terugdraaien van de opschalingskorting, de bekostiging van maatregelen rondom klimaatadaptatie en duurzaamheid en over de kosten voor de invoering van de omgevingswet.

Op het moment van schrijven is er nog niet echt zicht op een nieuwe regering, laat staan dat we weten of het verhaal van de gemeenten ook daadwerkelijk in Den Haag gehoor gaat

krijgen. Die onzekerheid maakt het lastig om de financiële ruimte voor 2022 en de jaren erna te ramen. Enerzijds willen we ingrijpende ombuigingsmaatregelen op de korte termijn voorkomen, anderzijds willen we ook onverantwoorde risico's op de lange termijn vermijden. Tegen deze achtergrond dient u dan ook de in deze perspectiefnota opgenomen ambities ook te lezen. Als blijkt dat de financiering vanuit het rijk voor de komende jaren tegenvalt, zal het alsnog noodzakelijk zijn om keuzes te maken in onze ambities in deze perspectiefnota en/of te kiezen voor ombuigingsmogelijkheden die nog uit de Zero Based Budgetting naar voren komen.

Wat we in ieder geval wel weten – want dat beeld komt kraakhelder uit de Corona Impact Analyse naar voren – is dat we er als raad, college en organisatie niet alleen voor staan. De veerkracht van onze lokale samenleving is groot: Oosterhout laat zich niet makkelijk kisten. En de bereidheid van inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen om zich te blijven inzetten voor de toekomst van onze gemeente blijft onveranderd groot. Oosterhout, meer voor elkaar; hoeveel meer perspectief wil je nog hebben?

1.2. Samenvattend financieel beeld

De afgelopen tijd is er bij het kabinet volop aandacht gevraagd voor de financiële positie van gemeenten. We denken hierbij aan de herijking gemeentefonds, de toereikendheid van de middelen voor jeugdzorg, abonnementstarief Wmo, het terugdraaien van de opschalingskorting, de bekostiging van maatregelen rondom klimaatadaptatie en duurzaamheid, kosten voor de invoering van omgevingswet, etc, etc. Het is echter de vraag wat het nieuwe kabinet met deze punten gaat doen in het nieuwe bestuursakkoord. Vanwege al deze onzekerheden is het erg lastig om de financiële ruimte voor 2022 en de jaren erna te ramen. Enerzijds willen we ingrijpende ombuigingsmaatregelen op de korte termijn voorkomen, anderzijds willen we ook onverantwoorde risico's op de lange termijn vermijden. Tegen deze achtergrond dient u dan ook de in deze perspectiefnota opgenomen ambities ook te lezen. Indien blijkt dat de financiering vanuit het Rijk voor de komende jaren tegen valt, zal het alsnog noodzakelijk zijn om keuzes te maken in de ambities in deze perspectiefnota en/of te kiezen voor ombuigingsmogelijkheden die nog uit de Zero Based Budgetting naar voren komen, om de structurele exploitatie van de gemeente in evenwicht te krijgen. Voor de gewenste eenmalige investeringen is een dekkingsplan gemaakt bestaande uit de voordelen vanuit de jaarrekening 2020.

Wanneer we de uitgangspunten en de ambities financieel gezien samenbrengen levert dit het onderstaande beeld op:

Bedragen * 1.000

Exploitatie (- = voordeel , + = nadeel)	Hfst	Een- malig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Saldo begroting 2022	2		-216	599	2.359	1.769
Uitgangspunten 2021	3		245	-580	-580	-580
Coronakosten	4					
<i>Prioriteiten 2022</i>						
Zorg & Welzijn	6.1		1.000	500	500	500
Arbeidsmarkt, Economie & Onderwijs	6.2	1.500	75	-	-	-
Sport & Cultuur	6.3	200	-	50	50	50
Klimaat & Mobiliteit	6.4	3.250	375	383	316	324
Wonen	6.5	1.000	139	139	139	139
Veiligheid	6.6	200	-	-	-	-
Meer voor elkaar	6.7	1.500	131	131	35	35
Gemeentelijke organisatie	6.8	-	339	280	280	280
Nieuw meerjarenbeeld		7.650	2.050	1.464	3.061	2.479
			nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

Voor een onderbouwing van het bovenstaande verwijzen we u naar respectievelijk de hoofdstukken 2 t/m 6 van deze nota. Bovenstaand overzicht betekent qua jaarlijkse exploitatie dat het meerjarenperspectief er op dit moment bijzonder negatief uitziet met een negatief saldo van ruim € 2 miljoen in 2022. Gezien het (negatieve) financiële vertrekpunt van de begroting 2022 en de aanwezige stevige ambities, is het duidelijk dat er nog een forse klus ligt om te komen tot een structureel sluitende begroting.

Het bedrag aan eenmalige investeringen is zoals gezegd afkomstig uit de resultaatbestemming 2020, welke middels de nota saldobestemming 2020 in de vrije reserve is gestort.

1.3. Leeswijzer

Deze nota begint in hoofdstuk 2 met een schets van de financiële positie van de gemeente Oosterhout bij het opstellen van deze perspectiefnota.

In hoofdstuk 3 worden de uitgangspunten voor de begroting 2022-2025 aangegeven. Dit bevat de verwachtingen met betrekking tot de loon- en prijsontwikkeling en de financiële uitgangspunten vanuit het bestuursakkoord. Daarnaast bevat dit hoofdstuk ook uitgangspunten vanuit een landelijke adviescommissie vanuit VNG en het Ministerie van Binnenlandse zaken, vanwege de onzekerheden over de gemeentelijke financiën zolang de formatie nog loopt.

Hoofdstuk 4 gaat kort in op de verwachte effecten die de Coronacrisis heeft op de langere termijn. Dit onderwerp wordt verder uitgelicht in de CIA deel 2.

Hoofdstuk 5 bevat een voorstel voor de nieuwe programma-indeling die we vanaf 2022 willen gaan hanteren. De gemeenteraad heeft bij de begrotingsbehandeling 2021 verzocht om te komen tot een nieuwe programma-indeling waarin de opgaven een nadrukkelijker plaats krijgen.

In hoofdstuk 6 geven we u een inkijk in de belangrijkste onderwerpen die wij nog in deze bestuursperiode willen oppakken. Enerzijds betreffen dit de belangrijkste speerpunten vanuit de opgaven en de toekomstvisie. Anderzijds ook (wettelijke) ontwikkelingen waar wij mee aan de slag zullen moeten en die extra capaciteit en/of geld gaan vragen.

2. Financieel perspectief

2.1. Financiële positie gemeente Oosterhout

De financiële positie van gemeenten is de afgelopen jaren verslechterd. In 2019 hebben de gemeenten gezamenlijk € 747 miljoen verlies geleden (het landelijke beeld over 2020 is momenteel nog niet bekend). Hoewel veel gemeenten wel een financiële buffer hebben opgebouwd in het verleden, raakt de rek er steeds meer uit. 79% van de Nederlandse gemeenten verwacht over 2021 een verlies te draaien, van bij elkaar € 1,3 miljard. Met name het sociaal domein blijkt hieraan debet te zijn. In 2020 hebben gemeenten, in Coronatijd, bewezen een belangrijke maatschappelijke motor te zijn. En hoewel gemeenten compensatie hiervoor hebben ontvangen van het Rijk, is het de vraag wat de lange termijn effecten van Corona zijn en wat de impact hiervan is op (financiële) toekomst van de gemeenten. De afgelopen tijd is er bij het kabinet volop aandacht gevraagd voor de financiële positie van gemeenten. We denken hierbij aan de herijking gemeentefonds, de toereikendheid van de middelen voor jeugdzorg, abonnementstarief Wmo, het terugdraaien van de opschalingskorting, de bekostiging van maatregelen rondom klimaatadaptatie en duurzaamheid, kosten voor de invoering van omgevingswet, etc, etc. Het is echter de vraag wat het nieuwe kabinet met deze punten gaat doen in het nieuwe bestuursakkoord.

Vanwege al deze onzekerheden is het erg lastig om de financiële ruimte voor 2022 en de jaren erna te ramen. Enerzijds willen we ingrijpende ombuigingsmaatregelen op de korte termijn voorkomen, anderzijds willen we ook onverantwoorde risico's op de lange termijn vermijden. Tegen deze achtergrond dient u dan ook de in deze perspectiefnota opgenomen ambities ook te lezen. Indien blijkt dat de financiering vanuit het Rijk voor de komende jaren tegen valt, zal het alsnog noodzakelijk zijn om keuzes te maken in de ambities in deze perspectiefnota en/of te kiezen voor ombuigingsmogelijkheden die nog uit de Zero Based Budgetting naar voren komen.

2.2. Financiële stresstest gemeenten

Voor gemeenten is een eigen stresstest ontwikkeld. Deze stresstest geeft door middel van indicatoren inzicht in de financiële status en weerbaarheid. Bij de perspectiefnota 2020 hebben we deze stresstest voor de eerste keer voor Oosterhout ingevuld en toegevoegd. De meerwaarde van de test zit vooral ook in het periodiek invullen van de stresstest, zodat op alle indicatoren een trend zichtbaar wordt en geanalyseerd kan worden. Daarom hebben wij deze stresstest ook dit jaar weer uitgevoerd en hieronder toegevoegd. De uitkomst van de test staan in de vorm van een dashboard in onderstaande figuur. In bijlage 1 bij deze nota zijn de onderliggende cijfers bij deze scores en de ontwikkeling ten opzichte van voorgaande jaren opgenomen.

Indicategroep	Indicator	Voldoende	Neutraal	Onvoldoende
1. Kengetallen BBV	1.1. Schuldratio	< 50%	50% - 80%	> 100%
	1.2. Solvabiliteitsratio	> 80%	30% - 80%	< 30%
	1.3. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
	1.4. Grondexploitatie	-	-	-

	1.5. Belastingcapaciteit	< 100%	100%	> 100%
2. Schuldbestand (vreemd vermogen)	2.1. Netto schuld / exploitatie (netto schuldquote)	< 90%	90% – 130%	> 130%
	2.2. Schuldevolutie	> 5% afname	Min 5% tot plus 5%	> 5% toename
	2.3. Netto rentelasten / exploitatie	< 1% van de exploitatie	1% tot 3%	> 3% van de exploitatie
3. Reservepositie (eigen vermogen)	3.1. Ratio weerstandsvermogen	> 1,5	1,0 tot 1,5	< 1,0
	3.2. Mogelijkheden om weerstandscapaciteit te verbeteren	Mogelijkheden om de ratio te verbeteren tot > 1,5	Mogelijkheden om de ratio te verbeteren tot 1,0 tot 1,5	Mogelijkheden om de ratio te verbeteren tot < 1,0
	3.3. Mutatie reserves	-	-	-
4. Grondexploitaties	4.1. Afhankelijkheid Grex voor sluitende begroting	Niet afhankelijk		Wel afhankelijk
	4.2. Winstverwachting Grex'en.	Positieve winstverwachting		Geen positieve winstverwachting
	4.3. Algemene reserve grondbedrijf	Reserve > risico's	Reserves 95% - 100% van de risico's	Reserves < 95% risico's
	4.4. Nog te realiseren baten en lasten BIE	Baten en lasten / BIE < 2	Waarde tussen 2 en 3	Baten en lasten / BIE > 3
5. Leningen, garantstellingen en borgstellingen	5.1. Zekerheden leningen, garantstellingen en borgstellingen	> 95% zekerheden	90% - 95% zekerheden	< 90% zekerheden
6. Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen	6.1. Toereikendheid budgetten	Geen extra budget nodig	0% < Extra benodigd budget < 1%	Extra benodigd budget > 1% exploitatie
7. Lokale lasten	7.1. Lokale lastendruk	> 5% lager dan gemiddeld	Gemiddelde lastendruk	> 5% hoger dan gemiddeld
	7.2. Onbenutte belastingcapaciteit OZB	Onbenutte belastingruimte > 0,25% exploitatie	Onbenutte belastingruimte > 0 en < 0,25%	Geen onbenutte belastingdruk
	7.3. Derving OZB i.v.m. leegstand	Derving OZB < 1% OZB Niet woningen	1% < Derving OZB niet woningen < 5%	Derving OZB > 5% OZB niet woningen
	7.4. Kostendekkendheid leges	Extra ruimte > 1% exploitatietotaal	Extra ruimte tussen 0% en 1% van exploitatie	Geen ruimte in tarieven
8. Meerjarig financieel evenwicht	8.1. Ombuigingen / taakstellingen	< 1% van begrotingstotaal nog in te vullen	1% tot 2% begrotingstotaal nog in te vullen	> 2% begrotingstotaal nog in te vullen
	8.2. Verhouding structurele / incidentele baten en lasten	> 100% structurele lasten afgedekt met structurele baten	98% tot 100% structurele lasten afgedekt met structurele baten	< 98% structurele lasten afgedekt met structurele baten
	8.3. Meerjarig sluitende begroting	Alle jaren sluitend	1° of 4° jaar sluitend	1° of 4° jaar niet sluitend
	8.4. Afhankelijkheid van inkomsten van het Rijk	-	-	-

2.3. Uitgangspunt voor meerjarendoorkijk vanaf 2022

De begroting 2021 is het uitgangspunt voor het nieuw op te stellen financiële kader. Bij de begrotingsbehandeling 2021 zijn geen amendementen aangenomen die een direct financieel gevolg hebben voor de begroting 2021. De effecten van de septembercirculaire en de decembercirculaire 2020 waren echter nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting 2021-2024. Middels de 1^e corap 2021 zullen deze effecten verwerkt gaan worden en wordt het beeld als volgt:

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	158.329	159.311	157.426	157.426
Baten	154.568	154.331	152.509	152.509
Subtotaal programma's	3.761	4.980	4.917	4.917
Storting in reserves	14.629	955	3.849	3.849
Onttrekking aan reserves	17.462	4.315	6.826	6.826
Resultaat	928	1.620	1.940	1.940
Effect septembercirculaire	-113	658	410	-180
Effect decembercirculaire	145	9	9	9
Uitgangspunt 2022 na circulaire	960	2.287	2.359	1.769
	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

In onze meerjarenbegroting 2021-2023 hadden we reeds rekening gehouden met hogere lasten voor het nieuwe gemeentehuis vanaf het jaar 2022. Gezien de nieuwe planvorming voor de realisatie van het gemeentehuis in Arendshof II, waarbij we voorlopig uitgaan van realisatie in 2023, zullen de lasten hiervoor niet eerder dan 2024 in de begroting terug te vinden zijn. Dit betekent dat de lasten in de jaarschijven 2022 en 2023 kunnen vrijvallen.

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Startpunt 2022 na circulaire	960	2.287	2.359	1.769
Vrijval reservering gemeentehuis	-1.176	-1.728	-	-
Startpunt programmabegroting 2022	-216	599	2.359	1.769
	voordeel	nadeel	nadeel	nadeel

Dit betekent dat we het eerste begrotingsjaar (2022) in principe beginnen met een positief saldo van € 216.000. Meerjarig is nog sprake van een oplopend tekort.

3. Kaders en uitgangspunten begroting 2022-2025

3.1. Lokale uitgangspunten

Het huishoudboekje van de gemeente moet op orde zijn en met belastinggeld moet zuinig en zinnig worden omgegaan. Dat betekent dat de gemeentebegroting in evenwicht moet zijn. Het uitgangspunt is een degelijke en solide financieel beleid, simpel en overzichtelijk ingericht. Om dit te bereiken zijn in het bestuursakkoord 'Samen op weg naar 2030' zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd. De (financieel) belangrijkste punten hieruit zijn:

1. Jaarlijkse begrotingen worden gepresenteerd in het perspectief van structureel sluitende meerjarenramingen. Tussentijdse beperkte, niet-structurele, tekorten zijn aanvaardbaar mits en voor zover deze kunnen worden gedekt uit reserves. Meerjarig dient dan echter sprake te zijn van een sluitende begroting.
2. Er is de komende vier jaar ruimte voor nieuwe initiatieven, met dien verstande dat dit budgettair neutraal gebeurt. Met andere woorden: nieuw voor oud is de leidraad. Uitgangspunt is dat daarbij in eerste instantie gezocht wordt binnen hetzelfde beleidsterrein.
3. In de begrotingen en meerjarenramingen wordt jaarlijks een realistische raming opgenomen voor "onvoorzien". Hierbij wordt de structurele doorwerking niet automatisch vertaald, maar vormt deze onderdeel van de discussie over nieuw beleid bij de eerstkomende begroting. Voorstellen worden streng getoetst aan de criteria onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onontkoombaar.
4. Het structurele investeringsniveau was in principe gemaximeerd op € 5,2 miljoen, exclusief investeringen op het gebied van riolering en afvalverwijdering (deze investeringen worden afzonderlijk beschouwd en worden gedekt via een kostendekkend tarief) en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Het investeringsniveau is exclusief specifieke investeringen ten laste van de vrije reserve. Het investeringsplan wordt jaarlijks opgesteld in de exclusief vorm van een uitvoeringsplanning, waarbij aangegeven wordt wanneer investeringen daadwerkelijk worden uitgevoerd. Aanvullend is in 2019 besloten om het investeringsplafond accommodaties te verhogen met € 30.000 vanwege duurzaamheidseisen en het investeringsplafond voor sport is verhoogd met € 147.000 vanwege het vervallen van de BTW aftrek op sport. Dit leidt tot een nieuw investeringsplafond van € 5.409.000.
5. Aan doelen waarvoor de gemeente van het rijk een doeluitkering ontvangt, wordt in beginsel niet meer uitgegeven dan het bedrag van de doeluitkering. Bezuinigingen vanuit het rijk zullen daarbij in principe niet gecompenseerd worden door de gemeente. Vanwege de bijzondere financiële situatie maken we hierbij een uitzondering voor de jeugdzorg.
6. De reserves van de gemeente Oosterhout vormen de eerste linie in het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's. In het kader van risicomanagement houden wij vast aan het eerder bepaalde uitgangspunt dat de weerstandsratio minimaal 1,5 moet bedragen.
7. **Onroerend zaakbelasting (OZB).** Als de verhoging van de onroerendzaakbelasting onontkoombaar blijkt, dan gebeurt dit met maximaal het inflatiepercentage. Op basis van de momenteel beschikbare cijfers (Middellange termijnverkenning 2022-2025 van het CPB) zal de inflatie voor 2022 naar verwachting 1,5% bedragen. Het college gaat er vooralsnog vanuit dat verhoging van de OZB met dit inflatiepercentage, gezien het meerjarenperspectief, noodzakelijk zal zijn.
8. Het algemene uitgangspunt is dat alle overige belastingen en heffingen in principe kostendekkend zijn.

Naast bovengenoemde punten hanteert het college de volgende uitgangspunten voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025:

9. Reële ramingen. De kosten die in de begroting 2022-2025 worden opgenomen zijn gebaseerd op de in die jaren te verwachten lasten op basis van het vastgestelde beleid.
10. De meerjarenbegroting wordt opgesteld in constante prijzen. Dat wil zeggen dat de kosten- en opbrengsten de begroting voor de volgende jaren constant wordt gehouden en er dus geen rekening wordt gehouden met toekomstige inflatie. Dit geldt ook voor de baten uit de algemene uitkering en de belastingen. De inflatie wordt vertaald in een tweetal stelposten (loonontwikkeling en materiele prijsontwikkeling).
11. **Loonontwikkeling.** De salarislasten worden geraamd op basis van de toegestane formatie. De huidige cao liep van 1 januari 2020 tot 1 januari 2021. De coronauitbraak leidt tot minder nieuwe cao-akkoorden. De meeste cao-onderhandelingen zijn uitgesteld, omdat fysiek overleg niet mogelijk was en partijen zich moesten beraden op de sterk veranderde vooruitzichten. Voor enkele bestaande cao-akkoorden is inmiddels de afgesproken loongroei uitgesteld of aangepast als gevolg van de minder optimistische vooruitzichten. Naar verwachting zal als gevolg van de onzekerheid en de oplopende werkloosheid een deel van de verlopen cao-akkoorden niet of zonder loonstijging worden afgesproken. Ook in de cao gemeenten zit nog weinig schot. Normaal gesproken wordt de loonvoet sector overheid gehanteerd als uitgangspunt. Deze bedraagt voor 2022 1,50% (CEP maart 2021). Desalniettemin zullen we los van een eventuele loonsverhoging in ieder geval rekening moeten houden met stijgende kosten van sociale lasten. Deze stijging wordt momenteel ingeschat op ongeveer 5%, wat neerkomt op een noodzakelijke stelpost van € 325.000. Wanneer er alsnog een nieuwe cao wordt gesloten, zullen de gestegen kosten alsnog in de begroting opgenomen worden, maar vooralsnog wordt er dus geen rekening gehouden met een index op de huidige cao.
12. **Materiële prijsontwikkeling.** Volgens het Centraal Economisch Plan 2021 (CEP) van maart 2021 van het CPB wordt de ontwikkeling van de prijs van de overheidsconsumptie, netto materieel (imoc) voor 2022 geraamd op 1,4%. Er wordt voor gekozen om op dit moment geen algemene stelpost prijscompensatie op te nemen voor 2022, maar daar waar noodzakelijk en onontkoombaar de prijsontwikkeling mee te nemen bij de actualisaties in de begroting 2022.
13. **Indexering subsidies.** Nadat een aantal jaren op rij geen indexatie op de subsidies was toegepast, is in de begroting 2021 een indexatie van 2,6% toegepast op de subsidies. Bij het bepalen van het uiteindelijke percentage vindt een weging plaats van waarbij de loonindex voor 70% meetelt en de materiële lastenstijging voor 30%. Voor 2022 komt dit neer op: $0,7 * 1,50\% + 0,3 * 1,40\% = 1,50\%$. Indexering van subsidies zal in 2022 alleen plaatsvinden voor die subsidierelaties die te maken hebben met vaste personeelslasten. Hiermee hangt een kostenbeslag samen van zo'n € 100.000.

De bovenstaande afspraken uit het bestuursakkoord vormen het vertrekpunt voor het budgettaire kader 2022-2025.

Meerjarenperspectief (bedragen * € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Uitgangspunten bestuursakkoord				
Loonontwikkeling	325	325	325	325
Materiële prijsontwikkeling 1,5%	0	0	0	0
Subsidies 1,5%	100	100	100	100
Onroerend Zaakbelasting 1,5%	-180	-180	-180	-180
Totaal	245	245	245	245
	Nadeel	Nadeel	Nadeel	Nadeel

3.2. Landelijke uitgangspunten

Vanwege de onzekerheden rondom de formatie van het nieuwe kabinet en de uitkomsten hiervan voor gemeenten, hebben door een werkgroep van MinBzK, de VNG en gemeenten een set aan gezamenlijke uitgangspunten geformuleerd, die gemeenten kunnen gebruiken om tot onderbouwde ramingen te komen voor de perspectiefnota 2022.

De adviezen beogen om op een verantwoorde manier aannames te doen voor de perspectiefnota 2022, ondanks de grote mate van onzekerheid die blijft bestaan. Dit om enerzijds al te ingrijpende ombuigingen te voorkomen op korte termijn, en anderzijds te voorkomen dat er onverantwoorde risico's op langere termijn ontstaan.

Deze adviezen / uitgangspunten weerspiegelen niet wat gemeenten voor hun taakuitvoering extra nodig hebben om die taken goed uit te kunnen voeren. De adviezen zijn puur gericht op hoe je op een verantwoorde manier kan omgaan met de onzekerheden aan de batenkant. De adviezen zijn vanwege de grote onzekerheden juist behoedzaam.

14. **Accres 2022.** Het gemeentefonds is in deze kabinetsperiode gekoppeld aan de brede rijksuitgaven. Gemeenten willen deze brede koppeling ook in de volgende kabinetsperiode doorzetten. We weten ook dat de koppeling voor 2020 en 2021 is 'uitgezet' vanwege de coronacrisis. Dit heeft gezorgd voor meer stabiliteit in de inkomsten in die jaren. Wat we niet weten is of en op welk niveau de accresen voor 2022 en verder dadelijk weer worden 'gekoppeld' en of dit nadelig of voordelig uitvalt ten opzichte van de bestaande ramingen. Door de fondsbeheerders van BZK zullen scenario's voor het accres uitgewerkt gaan worden. Vooralsnog is het advies om de accresreeks uit de septembercirculaire 2020 aan te houden. Dit is in de financiële doorkijk van Oosterhout als zodanig verwerkt.
15. **Herijking gemeentefonds.** Het adviestraject over de herijking gestart. Eerst is het ROB om advies gevraagd, daarna zal de VNG om advies worden gevraagd. De ROB en VNG verwachten in mei haar advies te geven.
Het ministerie heeft gelijktijdig indicatieve herverdeeeffecten per gemeente gepubliceerd. Deze herverdeeeffecten zullen ongetwijfeld veranderen maar geven wel richting of een gemeente een positief of een negatief effect kan verwachten. De ingangsdatum van de herijking is inmiddels verschoven naar 1 januari 2023. Het advies dat hierover gegeven wordt is om in principe nog geen herverdeeeffecten mee te nemen in de begroting 2022. Deze kunnen namelijk nog wijzigen en ook de totale omvang van het gemeentefonds kan nog veranderen. De gemeente Oosterhout heeft dit nog niet in het meerjarenbeeld verwerkt.
16. **Loon- en prijsontwikkeling.** Gemeenten hebben vaak hun eigen richtlijnen om de loon- en prijsontwikkeling te berekenen. Geadviseerd wordt om de loon- en prijsontwikkeling van het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2021 over te nemen. Oosterhout hanteert deze cijfers als uitgangspunt. Er worden echter afwijkende keuzes gemaakt in het toepassen hiervan (zie paragraaf 3.1).
17. **Opschalingskorting.** Wat we weten is dat de opschalingskorting is "ingeboekt" in de huidige accresen. Wat we niet weten is of een nieuw kabinet ingaat op de 'vraag' van gemeenten om de opschalingskorting (deels) te schrappen. Er moet vanaf 2022 nog € 675 miljoen van de opschalingskorting worden gerealiseerd. De oploop van de huidige opschalingskorting is voor de jaren 2020 en 2021 bevroren. Daarmee is het inboeken van € 160 miljoen van deze korting uitgesteld naar 2022. Het CPB gaat in zijn ramingen voor de doorrekening van de verkiezingsprogramma's uit van een maximale ombuiging op het gemeentefonds van € 0,5 miljard. Deze € 0,5 miljard is de optelsom van ombuigingen op het accres en generieke kortingen zoals de opschalingskorting. Geadviseerd wordt om de opschalingskorting conform de huidige

ramingen door te laten lopen tot het maximum is bereikt. Dit is in de cijfers van Oosterhout verwerkt.

18. **Jeugdzorg.** Tot en met 2022 is € 300 miljoen extra toegezegd door het Rijk. Op basis van een AEF-rapport heeft het Rijk inmiddels onderkent dat het landelijk tekort op jeugdzorg € 1,7 miljard bedraagt, en dat € 1,5 miljard hiervan niet beïnvloedbaar is door gemeenten binnen het huidige stelsel. Het advies hier is om vanaf 2023 structureel rekening te houden met de genoemde € 300 miljoen (ongeveer € 825.000 voor Oosterhout). Indien de gemeente verder wil gaan, dan kan in plaats daarvan rekening gehouden worden met **maximaal** 50% van € 1,5 miljard met ingang van 2022, waarbij er dan natuurlijk wel sprake dient te zijn van een daadwerkelijk vergelijkbaar tekort op jeugd. Dit zou voor Oosterhout neerkomen op ongeveer € 4 miljoen op jaarbasis. In de praktijk zal dit echter een mix zijn van hogere baten en lagere lasten, omdat er dan ook zal worden bijgestuurd op de instroom. Voorgesteld wordt om in Oosterhout voorlopig alleen rekening te houden met de voortzetting van de € 300 miljoen landelijk na 2022 (€ 825.000 voor Oosterhout).
19. **Abonnementstarief.** De monitor heeft aangetoond dat (in 2019) het financieel effect van het abonnementstarief veel groter is (€ 226 miljoen) dan is gecompenseerd door het Rijk (€ 145 miljoen). Hoewel het Kabinet heeft aangegeven niet te willen compenseren, hebben veel partijen dit voornemen wel in hun verkiezingsprogramma gezet. Advies is echter om hiervoor nog niets extra's te ramen.
20. **Omgevingswet / WKB.** Uitgangspunt blijft de ingangsdatum van 1-1-2022. Bekend is dat transitiekosten hoger zijn dan in 2016 aangenomen (tussen de 1,0 en 1,6 mld). Dit zijn kosten die ook al in 2020 en eerder gemaakt worden. Vooralsnog geen compensatie vanuit het Rijk. Het individuele beeld m.b.t. de structurele effecten is per gemeente mede afhankelijk van keuzes die gemeenten maken en zal dus door de gemeente zelf het beste beoordeeld kunnen worden. Advies is hier om alleen de incidentele kosten voor de omgevingswet op te nemen in de begroting en nog geen rekening te houden met de structurele effecten in afwachting van de uitkomsten van het artikel 2 -onderzoek dat opgestart is. Structurele effecten zijn o.a. te verwachten omdat de gemeente minder leges in rekening mag brengen, omdat de markt bepaalde werkzaamheden overneemt. Oosterhout heeft de structurele effecten hiervan nog niet meegenomen.
21. **Klimaatakkoord.** Voor 2022 zijn nog geen bedragen gereserveerd in de rijksbegroting. Er ligt het ROB advies voor bekostiging van € 450 in 2022. De definitieve toezegging hiervoor wordt vooralsnog doorgeschoven naar het volgende kabinet. Onzekerheden bestaan o.a. of de wetgeving wel zover is dat uitvoering kan worden gegeven (één van de voorwaarden). Mogelijk kan nog niet gestart worden op het niveau van het artikel 2 onderzoek. Dit zou ook aanleiding kunnen zijn dat het Rijk minder geld beschikbaar stelt per 1-1-2022. Advies luidt om voor de begroting 2022 niet meer budget op te nemen voor de uitvoering dan de feitelijke bijdrage van het rijk. Als er toch politieke druk is om lasten op te nemen, dan zoveel mogelijk op basis van incidentele dekkingsmiddelen. Oosterhout heeft reeds kosten vanuit het klimaatakkoord opgenomen in de begroting. Voor 2022 worden aanvullende middelen voorgesteld (Zie paragraaf 6.4).

Samenvatting financieel uitgangspunt voor opstellen begroting 2022:

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Exploitatie	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Startpunt begroting 2022 (paragraaf 2.3)	-216	599	2.359	1.769
Uitgangspunten lokaal (paragraaf 4.1)	245	245	245	245
Uitgangspunten landelijk (paragraaf 4.2)	-	-825	-825	-825
Uitgangspunt begroting 2022	29	19	1.779	1.189
	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

4. Financiële impact van Corona

Bij de vaststelling van de eerste Corona Impact Analyse, in juli 2020, hebben wij aangegeven op gezette tijden met de Oosterhoutse samenleving in gesprek te gaan over de gevolgen van de coronacrisis. Op basis van onze bevindingen stellen wij uw raad voor een aantal bestuurlijke prioriteiten te herbevestigen en te onderschrijven. Herbevestigen, omdat de prioriteiten die in 2020 belangrijk werden gevonden, nog steeds niets aan urgentie hebben verloren. De negen prioriteiten die wij in het raadsvoorstel van de CIA van juni 2020 hebben geformuleerd, staan wat ons betreft nog steeds overeind. Wij hebben, mede gezien de inbreng van onze maatschappelijke partners, besloten om nog een extra prioriteit toe te voegen, te weten "de inclusieve samenleving". Voor een toelichting hierop en op de verdere de uitkomsten van de Corona Impact Analyse 2 verwijzen wij u naar dat voorstel.

We rekenen erop dat het Rijk ook in 2022 met bepaalde vormen van extra Coronasteun over de brug zal komen, zodat wij de gevolgen van de Coronacrisis op langere termijn voor onze inwoners, ondernemers en organisaties aan kunnen pakken. Daarnaast stelt het college voor om voor het jaar 2022 aanvullend € 500.000 vanuit de Coronareserve te reserveren om de effecten van Corona op te kunnen vangen.

Op de langere termijn zien wij de volgende risico's / ontwikkelingen:

- Druk op sociaal domein en inkomensregelingen zal toenemen (uitgaven op sociaal domein, inkomensregelingen, welzijn en participatie);
- De toekomst van lokale ondernemers en de aantrekkelijkheid van de binnenstad (inkomsten OZB, precario, parkeerinkomsten, toeristenbelasting);
- Ook na de crisis blijven we meer thuiswerken (interne bedrijfsvoering gemeente – digitalisering en huisvesting).

5. Nieuwe programma-indeling

Bij de behandeling van de begroting 2021 heeft de gemeenteraad verzocht om te komen tot een nieuwe programma-indeling die meer recht doet aan de positie van de opgaven binnen de gemeente Oosterhout.

De gemeente is volledig vrij in het bepalen van de programma-indeling. Hierin zijn dan ook vele verschillende mogelijkheden.

	Programma	Thema	Beleidsonderdelen
1	Zorg & Welzijn	<ul style="list-style-type: none"> • Jeugd • Wmo • Sociaal beleid • Volksgezondheid • Beheer sociaal domein 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeugdwerk • Jeugzorg • Wmo • Inkomensregelingen • Sociale regelingen • Volksgezondheid • Opgave financiële beheersbaarheid SD • Beheerskosten sociaal domein
2	Arbeidsmarkt, economie & onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarkt • Ruimte om te ondernemen • Onderwijs • Toerisme & recreatie • Evenementen 	<ul style="list-style-type: none"> • Opgave arbeidsmarkt & economie • Opgave bruisende binnenstad • Ondernemen • Onderwijsbeleid • Onderwijshuisvesting • Recreatie & toerisme • Kermissen, evenementen & stadspromotie
3	Sport & Cultuur	<ul style="list-style-type: none"> • Sport • Cultuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulering • Sportparken • Sporthallen en gymzalen • Zwembad • Bibliotheek • Theater • Cultuuronderwijs • Overige podia • Media • Musea
4	Klimaat & mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Duurzaam • Riolering • Afval • Verkeer & mobiliteit 	<ul style="list-style-type: none"> • Opgave duurzaamheid, klimaatadaptatie & circulariteit • Milieu • Riolering • Afvalverwijdering • Parkeren • Openbaar vervoer • Verkeer
5	Wonen	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen • Openbare ruimte 	<ul style="list-style-type: none"> • Opgave strategische woningbouw • Volkshuisvesting • Ruimtelijke ordening • Grondexploitaties • Openbaar groen • Wegen, straten & pleinen
6	Veilige woonomgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Integrale veiligheid • Toezicht & handhaving • Veiligheidsregio
7	Meer voor elkaar	<ul style="list-style-type: none"> • Wijkgericht werken • Dienstverlening • Stadhuis 	<ul style="list-style-type: none"> • Opgave wijkgericht werken • Dienstverlening • Opgave Stadhuis

		<ul style="list-style-type: none"> Regionale samenwerking Relatie Burger & bestuur 	<ul style="list-style-type: none"> Regionale samenwerking Raad College Opgave Strategie & externe oriëntatie Toekomstvisie
8	Gemeentelijke organisatie	<ul style="list-style-type: none"> Financieel solide Overhead Reserves 	<ul style="list-style-type: none"> Algemene baten & lasten Belastingen & heffingen Algemene uitkering Onvoorzien Gemeentelijke organisatie Reserves

Nieuwe opzet programma's

Naast de nieuwe indeling van de programma's is in dezelfde motie ook verzocht om 'bij de opstelling van de begroting 2022 voor de planning- en controlcyclus een format toe te passen dat de raad in staat stelt bij zijn controlerende taak de focus te richten op de effecten van de kaders die de raad het college gesteld heeft'.

De opbouw van de programma's gebeurt langs de 3 W-vragen: Wat willen we bereiken? Wat gaan we ervoor doen? Wat mag het kosten?

De vraag om de focus te kunnen richten op de effecten van de kaders die de raad heeft gesteld interpreteren wij als een roep om meer en betere indicatoren.

Tevens zijn wij als gemeente Oosterhout een SDG-gemeente. De SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. De doelen kwamen er op basis van wereldwijde inbreng van organisaties en individuen.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelen startten in 2015 en lopen nog tot 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Het zijn de opvolgers van de Millenniumdoelen, die liepen van 2000 tot 2015.

Achter de zeventien doelen zitten 169 targets. Die maken ze nog concreter. Als gemeente zullen wij in onze P&C-cyclus bij onze doelstellingen gaan aangeven hoe deze doelstellingen bijdragen aan het behalen van één of meerdere van de gestelde SDG-doelstellingen.

Met ingang van de begroting 2022 willen we de programma's op de volgende manier, per doelstelling, gaan opbouwen:

Wat willen we bereiken?

Beschrijving van het doel van dit thema.

Dit draagt bij aan SDG-doelstelling: *SDG-doel benoemen dmv 'tegel'*.

Hoe gaan we meten of dit doel bereiken?

Beschrijving van indicator, bron en streefcijfers

Wat gaan we ervoor doen?

Wanneer

1.1.	<i>Titel</i>	
	<i>Toelichting op activiteit</i>	
1.2.	<i>Titel</i>	
	<i>Toelichting op activiteit</i>	

Wat gaat dit kosten?

Wat	2022	2023	2024	2025
Toelichting	€	€	€	€
Toelichting	€	€	€	€

6. Topprioriteiten gemeente Oosterhout

6.1. Zorg & Welzijn

Wmo – Hulp bij Huishouden (€ 1.500.000)

De HbH is met ingang van 2018 weer volledig onder de Wmo komen te vallen. Na dat jaar is op 1 januari 2019 het abonnementstarief ingegaan waarbij een cliënt als bijdrage in de kosten voor zijn Wmo-voorziening(en) maximaal € 19,- per maand betaalt. Dit heeft geleid tot een extra stijging in het aantal cliënten HbH, zoals ook was verwacht, bovenop de stijging die er al is vanwege een vergrijzende en langer thuiswonende bevolking. Tot op heden heeft het Rijk nog geen extra middelen ter compensatie voor deze aan het abonnementstarief gekoppelde extra uitgaven toegezegd.

Oosterhout vergrijst, net als de rest van Nederland. De vergrijzing is zichtbaar in de bevolkingsprognose. In 2021 heeft Oosterhout 9.167 inwoners van 70 jaar en ouder. In 2025 zijn dat er 10.105. Deze toename van 938 personen betekent een groei van 10%.

Daarbij neemt de kans op een Wmo-voorziening toe met leeftijd. Hoe groot de kans is, verschilt per Wmo-voorziening. Bij de voorziening HbH neemt de kans met het ouder worden het sterkst toe. Op 60-jarige leeftijd is de kans tussen de 1 en 3%, bij 80 jaar al tussen de 6% (man) en 15% (vrouw) en onder de 95-jarigen heeft tussen de 14% (man) en 29% (vrouw) HbH.

Als deze twee zaken worden gecombineerd, kan geconcludeerd worden dat er in de toekomst meer mensen zijn die HbH nodig hebben. Op basis van het huidig aantal cliënten HbH (1.885) zullen dat er in 2025 ongeveer 2.073 zijn (gebaseerd op een toename van 10% 70-plussers per vijf jaar). Dit is echter een onderschatting van het daadwerkelijke aantal mensen met HbH. Ook mensen onder de 70 jaar ontvangen immers HbH en daarbij houdt de bevolkingsprognose weinig tot geen rekening met het steeds ouder worden van de populatie, de neiging naar het langer thuis blijven wonen van ouderen, en het kleiner worden van de mantelzorgpopulatie wat allemaal direct van invloed kan zijn.

De uitgaven HbH hebben de laatste jaren al een forse stijging laten zien.

Jaar	2018	2019	2020
Uitgaven HbH	€ 3.726.610	€ 4.919.688	€ 6.310.524
Stijging in %		32%	+28%

Het beschikbare budget 2021 en verder bedraagt echter net als in 2020 € 5.962.000. Deze aanhoudende autonome groei betekent dat er voor 2022 en verder € 1.500.000 extra nodig is om de HbH te bekostigen.

Financiële beheersbaarheid sociaal domein (-/-€ 500.000)

Als gevolg van de stijgende kosten is de opgave 'financiële beheersbaarheid in het sociaal domein' geformuleerd. Doel van deze opgave is het dempen en waar mogelijk terugdringen van de uitgaven binnen het sociaal domein. Door monitoring vanuit drie perspectieven (niet-vrij toegankelijk, vrij toegankelijk en toegang) gaan we na of de druk op de niet-vrij toegankelijke voorzieningen daadwerkelijk afneemt. De afzonderlijke dashboards Jeugd, Wmo en Participatiewet geven inzicht in de (volume) ontwikkelingen van de niet vrij toegankelijke vormen van ondersteuning en hulp. We zetten het ontwikkelen van deze dashboards voort met als doel steeds beter de (volume) ontwikkelingen en trends te zien en deze ook beter te kunnen duiden. Ook willen we kijken waar het zinvol is om informatie van de verschillende dashboards samen te voegen tot één monitor sociaal domein. Als uitgangspunt hiervoor wordt genomen de informatiebehoefte vanuit de gemeenteraad. Daarnaast blijven we de verschillende dashboards ook gewoon door ontwikkelen en uitbreiden met nieuwe monitors die ons inzicht in de cliëntroutes vergroot. De kunst zit er in om van een signaalfunctie door te ontwikkelen tot dashboards die ons helpen met het sturen. Dat vereist echter eerst kennis van de stuurknoppen: als we hieraan draaien, dan weten we dat deze uitkomsten gaan veranderen. In het sociaal domein is dat een uitdaging. Het is nog zoeken hoe de verschillende ingrediënten van een aanpak op elkaar inwerken. Daarvoor moeten we eerst nog veel leren. Tot slot willen we data die beschikbaar is ook nog gaan gebruiken om te kunnen voorspellen. Monitoring gaat normaal gesproken altijd over het (recente) verleden.

Maar kun je op basis van informatie uit verleden en andere kennis geen voorspellingen doen? Welke trends zien we en kunnen we die doortrekken?

Het blijft niet alleen bij meten en analyseren. Voor zowel jeugd als Wmo zijn al eerder taakgroepen in het leven geroepen om de financiële gevolgen te beperken. Beide onderdelen (Taskforce Jeugd en Wmo Budget Neutraal) hebben uitgewerkte plannen die worden uitgevoerd om (financieel) om te buigen en het beroep op zorg te voorkomen of te verminderen. Zo loopt er een traject om een kwaliteitsslag te maken in de brede vraagverheldering, het eenduidig onderzoeken en in de onderbouwende rapportage. Het doel is dat de eigen kracht van de cliënt en diens huishouden wordt gestimuleerd en bevorderd. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door eerst een ergotherapeut in te zetten om iemand te leren bepaalde dingen zelf te kunnen (blijven) doen. Verder vindt er onderzoek plaats naar het omzetten van de was-verzorging vanuit de individuele voorziening HbH naar een algemene voorziening. Ook wordt de mogelijkheid van de inzet van robotstofzuigers bekeken om na te gaan of dit leidt tot voordelen bij cliënten, zorgaanbieders en de gemeente.

Dit jaar al wordt geïnvesteerd in het indicatieproces HbH, waarbij we waar mogelijk strakker intensiever gaan sturen op (de ontwikkeling van) eigen kracht. Eerste kwartaal 2021 is door een extern bureau onderzoek gedaan naar handelingsperspectieven om kosten te dempen binnen de HbH-ondersteuning. Investering in het indicatieproces is een van de belangrijkste aanbevelingen. Daarnaast gaan we één van de Een andere belangrijke aanbevelingen aanbeveling uit het onderzoek is naar handelingsperspectieven binnen de HbH-ondersteuning oppakken: een nieuw normenkader voor de indicering. Ook met deze aanbeveling gaan we aan de slag door nader te onderzoeken wat de potentie hiervan kan zijn. We gaan er in ieder geval vanuit dat we met deze maatregelen de kostenstijging kunnen dempen. Een eerste (voorzichtige) inschatting gaat uit van een demping ter hoogte van € 500.000 in 2022 en voor de jaren erna een kostendemping van € 1.000.000. Een eventuele aanpassing in het wettelijke abonentstarief zou een aanvullend gunstig effect kunnen hebben.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Eenmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wmo – Hulp bij Huishouden		1.500	1.500	1.500	1.500
Wmo – kostenbesparing		-500	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal		1.000	500	500	500

6.2. Arbeidsmarkt, economie & Onderwijs

Opgave arbeidsmarkt & economie

De ontwikkeling van de lokale economie en arbeidsmarkt staat niet op zichzelf. De omvang en het opleidingsniveau van de beroepsbevolking, een passend woningaanbod, de kwaliteit van de modaliteiten snelwegen/spoor/water/openbaar vervoer en het voorzieningenniveau op het gebied van leisure, winkelen, recreatie, onderwijs en zorg zijn factoren die van invloed zijn op het vestigings- en ondernemersklimaat.

De gemeentelijke kijk op de economie en arbeidsmarkt dient derhalve veel breder te zijn dan arbeidsbemiddeling tussen werkgevers en werkzoekenden, het uitgeven van nieuw bedrijventerrein, het ondersteunen van bedrijfsinvesteringszones op bestaande bedrijventerreinen of het samenbrengen van onderwijs en bedrijfsleven in een hybride leeromgeving (zoals het recentelijk gestarte project met CURIO). Overigens niets ten nadele van deze voorbeelden, ze zijn zeer waardevol en binnen de gemeente kunnen in deze lijn vele voorbeelden worden gegeven waar nu aan gewerkt wordt. Maar in de kern zijn ze optimaliserend van karakter binnen de bestaande kaders en niet grensverleggend en gebaseerd op een fundamentele bezinning op regionale versterking en de toekomst. Ook moet het benaderen van deze beleidsterreinen gemeentegrens overschrijdend worden vormgegeven. De lokale economie en de arbeidsmarkt zijn sterk verweven met een daily urban system binnen de Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) en de assen Rotterdam-Ruhrgebied en Rotterdam-Antwerpen.

Dit alles is precies de reden waarom momenteel binnen de SRBT gewerkt wordt een nieuw, breed en innovatief economisch kader als onderdeel van de zogenaamde verstedelijkingsagenda. Dit nieuwe kader zal een voorname onderlegger worden van het nieuwe programma arbeidsmarkt en economie van de gemeente Oosterhout. Dat programma zal in het najaar worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Opgave bruisende Binnenstad

De opgave Bruisende Binnenstad kent een brede insteek. Aan de ene kant ligt er de strategische opgave voor transitie van 15.000 - 19.000 m² winkelvloeroppervlakte naar andere functies (onder andere wonen, groen, leisure, etc), terwijl aan de andere kant ook wordt ingezet op het kwalitatief op orde houden van de gehele Oosterhoutse binnenstad. De aanpak moet leiden tot het creëren van een levendige, maar vooral ook toekomstbestendige binnenstad.

Arendsplein

In het kader van de transitie in de binnenstad is de ontwikkeling van het Arendsplein (bankenplein) het verst gevorderd. Uitgaande van de vaststelling van het bestemmingsplan eind 2021, staat de realisatie van de eerste appartementen in 2022 gepland.

Arendshof 2

Met de aankoop van Arendshof 2 door de gemeente en het besluit tot huisvesten van het gemeentehuis in Arendshof 2 is een volgende enorme stap gezet in de transitie van het overschot aan winkeloppervlakte in de binnenstad. In 2021 zal voornamelijk inzet gepleegd worden op de verplaatsing van de diverse winkels uit Arendshof 2 naar andere geschikte locaties in de binnenstad. Een beweging die reeds in 2021 is ingezet. Tegengesteld aan de beweging om winkels uit Arendshof 2 te verplaatsen naar andere locaties, is de zorg om Arendshof 2 aantrekkelijk te blijven houden voor de binnenstad, ook daar waar steeds meer leegstand ontstaat.

Ontwikkelvisie Arendshof

De gemeente ziet het vitale belang in van een aantrekkelijke en levendige binnenstad. Het gemeentebestuur streeft dan ook samen met de ondernemers, eigenaren en bewoners naar een binnenstad waarin de functies winkelen, horeca, wonen, werken en recreëren in balans samenkomen met een sfeervolle en uitnodigende openbare ruimte. Een binnenstad die meer is dan enkel een plek om je aankopen te doen, maar het sociale middelpunt van de

gemeente. Met de transformatie van het Arendsplein en Arendshof 2 worden hierin al mooie stappen gezet. Een logische vervolgstap is een traject waarin we samen met de ondernemers en eigenaren van Arendshof 1 kijken naar de toekomst. Doel is om met elkaar ook dit overdekte winkelcentrum te transformeren naar een toekomstbestendig gebied waarin winkelen, wonen en recreëren in een hernieuwde balans samenkomen. In 2021 is samen met de belangrijkste stakeholders aangevangen met de ontwikkelvisie voor Arendshof. Het tempo van uitvoering hangt sterk af van de ontwikkeling de komende jaren rondom de groei van leegstand en de individuele belangen in het gebied.

Kwaliteit kernwinkelgebied

Naast de transitie zal de kwaliteit van de binnenstad van groot belang zijn om in te blijven investeren. Daarbij zal de binnenstad een verdere ontwikkeling moeten doormaken van een 'place to buy' naar een 'place to be'. Dat vraagt om een lange termijnvisie met dito investeringen. Mede in relatie tot de klimaatdoelstellingen (hittestress) liggen hier kansen voor vergroening van de binnenstad. Ook de geveltuinjes dragen hieraan bij.

Onderwijshuisvesting (IHP)

Gemeente Oosterhout is verplicht een IHP op te stellen waarin we een doorkijk voor onderwijshuisvesting maken tot 2036.

Vooruitlopend daarop wordt, omwille van een acuut huisvestingsprobleem, reeds een start gemaakt met de aanpassing en uitbreiding van een aantal basisscholen.

In Q2/Q3 2021 vindt uitbreiding plaats van de Marcoen met vier klaslokalen en een leerplein.

Voorts vindt vervanging van twee noodlokalen en uitbreiding met één lokaal bij De Menorah

(locatie Krijtenberg) plaats. Voor basisschool de Westhoek wordt met ingang van schooljaar

'21-'22 het pand Ridderstraat 34 (gemeentelijk eigendom en deels reeds in gebruik als

onderwijs locatie) volledig ingezet ten behoeve van onderwijshuisvesting voor De Westhoek.

Hiervoor dient een verbouwing te worden uitgevoerd. Dit richt zich met name op de entree

(eventueel verplaatsen), realiseren break-out ruimten, verduurzamingsmaatregelen,

zonwering en enkele esthetische aanpassingen. Voor deze drie projecten is een investering

geraamd van ca. € 1,5 milj. (Marcoen), € 900K (Menorah/Krijtenberg) en ca. € 700K

(Westhoek), waarbij realisatie voor de start van het nieuwe schooljaar '21/'22 plaats moet

hebben gevonden. Na realisatie wordt dit pand overgedragen aan het onderwijs.

Aanvullend wordt voor De Menorah acht klaslokalen plus aanverwante onderwijsruimte

ontwikkeld op de locatie van basisschool De Ontdekking. Definitieve uitwerking van dit plan

vindt Q3/2021 plaats, waarin door middel van modulaire units een schoolgebouw wordt

opgericht ter vervanging van de gehuurde locaties door De Menorah van GGZ (Griegstraat)

en Thuisvester (Sweelinckstraat). Realisatie hiervan vindt uiterlijk Q1 2022 plaats. Vervolgens

wordt een nieuwe school gebouwd voor en op de locatie van De Ontdekking, waarbij

Menorah en De Ontdekking onder een dak worden ondergebracht op de locatie van de

huidige Ontdekking (kosten ca. € 3 milj.). De modulaire units van De Menorah worden dan

opnieuw ingezet voor permanente huisvesting. Aanvullend op de middelen die reeds in 2021-

2022 zijn opgenomen in het IHP, wordt € 1,5 miljoen uitgetrokken voor bovenstaande

ontwikkelingen.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Enmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
IHP onderwijs	1.500	75	-	-	-
Totaal	1.500	75	-	-	-

6.3. Sport & Cultuur

Galvanitas

In de vergadering van 1 maart heeft de raad ingestemd met het structuurontwerp herontwikkeling Galvanitasfabriek d.d. 30 augustus 2020 (inclusief voorgestelde woningdifferentiatie, invulling leisure/cultuur en de verkeersonderzoeken) en met een investering van € 200.000 voor de tijdelijke invulling van de Cultuurplaats (placemaking). Het structuurontwerp is een belangrijke stap om te komen tot een herontwikkeling van het Galvanitasterrein, waarbij de karakteristieke hallen met een emotionele waarde voor Oosterhout behouden blijven en er zicht is op een voor Oosterhout nieuw en onderscheidend leisure- en woonconcept. Ambitie is om de fabrieksgebouwen te herbestemmen tot een combinatie van leisure/cultuur en wonen, waarbij appartementen op de bestaande bedrijfshallen worden gebouwd en deze hallen worden ingevuld met leisure/cultuur activiteiten.

Voor wat betreft het woningbouwprogramma worden er circa 210 appartementen gerealiseerd voor een brede doelgroep, verdeeld over vijf woontorens waarvan vier bovenop de bestaande hallen en één op de naastgelegen grond (nu nog eigendom politie). Het bestaande kantoor wordt omgezet naar wonen. Circa 150 appartementen worden verkocht aan BPD Woningfonds t.b.v. (middeldure) huur en circa 40 appartementen worden aangeboden als koop (middelduur en duur). Er worden tot slot circa 20 appartementen gerealiseerd in de sociale huursector.

In 2021 worden de gemaakte afspraken voor deze totale herontwikkeling nog vastgelegd in een anterieure overeenkomst. Ook zal de bestemmingsplanprocedure worden opgestart en wordt een start gemaakt met de placemaking van de cultuurplaats. Planning is dat het bestemmingsplan in het vierde kwartaal van 2021 of eerste kwartaal van 2022 ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd. In het eerste kwartaal van 2021 kan vervolgens de omgevingsvergunning worden aangevraagd.

Start bouw van de appartementen is gepland in Q3 van 2022 en de totale oplevering van het project in 2024.

De tijdelijke cultuurplaats in de houthallen wordt momenteel ingericht en in afwachting van de coronamaatregelen zal in de loop van dit jaar de cultuurplaats operationeel worden. In de periode tot de definitieve realisatie van de cultuurplaats in de metaalhallen zal geëxperimenteerd worden met wat wel en niet werkt. De Cultuurplaats zal zich gaande weg moeten ontwikkelen tot een broeiende culturele hotspot, daarom is de invulling in de definitieve fase ook nog niet in beton gegoten. Zo is er ook nog de nodige flexibiliteit aanwezig om een eventuele alternatieve invulling van de cultuureducatie- en participatiefunctie (welke nog onderwerp van onderzoek is) ruimte te bieden.

De Cultuurplaats vormt een belangrijke pijler in de voorgestelde herontwikkeling van de Galvanitasfabriek. Een aanzienlijk deel van de metaalhallen zal conform het structuurontwerp namelijk deze functie gaan vervullen. Voor het realiseren van de definitieve invulling van de cultuurplaats zal nog een bedrag van € 200.000 aan de gemeente worden gevraagd.

Daarnaast vraagt de ontwikkelaar aan de gemeente om voor een bedrag van € 50.000 per jaar ruimten te huren voor de eerste 5 jaar vanaf de realisatie van de definitieve Cultuurplaats in de metaalhallen. Als tegenprestatie krijgt de gemeente hiervoor beschikking over een aantal zogenoemde timeslots. Dit betekent dat de gemeente de beschikking krijgt over ruimtes binnen de Cultuurplaats die wij als gemeente naar eigen invulling kunnen gebruiken. Het gebruik van deze (repetitie)ruimtes kunnen wij als gemeente dan bijvoorbeeld inzetten als aanvulling op of deels ter vervanging van subsidies aan (culturele) organisaties en producties/projecten.

Doorontwikkeling sportbedrijf / Toekomstvisie de Warande

In de tweede helft van 2021 zal de gemeenteraad een de visie op het Sportcluster De Warande vaststellen. Hierin wordt uitgewerkt hoe we sportcluster De Warande nóg beter kunnen benutten. Hoe ziet de toekomst eruit voor de unieke aaneenschakeling van

sportaccommodaties met al zijn mensen, bedrijven en organisaties, midden in de bossen en met het recreatieoord in het centrum?

In het visiedocument wordt de ontwikkelrichting van het sportcluster tot 2030 uitgestippeld, incl. een routekaart waarin de vervolgstappen zijn beschreven. De vraag welke financiële consequenties hiermee gepaard gaan is op dit moment nog niet te beantwoorden.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Eenmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Galvanitas	200	-	50	50	50
Totaal	200	-	50	50	50

6.4. Klimaat & mobiliteit

Opgave duurzaamheid

De opgave Duurzaamheid wordt onderverdeeld in 3 dossiers: de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. Al deze dossiers zijn vastgelegd in het Klimaatakkoord van eind 2019, waarin doelen voor 2030 en 2050 zijn vastgelegd.

Energietransitie (€ 100.000)

Voor de energietransitie wordt binnen de gemeente Oosterhout teruggesproken op de Routekaart 2019-2022. Vastgelegd is dat Oosterhout in 2030 de beschikking moet hebben op 192 GWh duurzaam opgewekte energie en ook dat er 10% bespaard gaat worden op gebruik van aardgas bij woningen.

In de Routekaart 2019-2022 zijn daarvoor projecten gedefinieerd, zoals Energiepark A59 en zonnepark Dorst. Maar ook Zon op Bedrijfsdaken, zon op gemeentelijk vastgoed, isolatie van huur- en koopwoningen (al dan niet met VvE's) en energiemaatregelen bij bedrijven.

Bij de isolatie acties werken we samen met onze vaste partners Oosterhout Nieuwe Energie en Thuisvester.

Al deze projecten zijn in 2019 gestart en zullen ook in 2022 doorlopen, wetende dat er een wettelijke verplichting achter zit. Het meest in het oog lopend in 2022 zullen de Wijk Aanpak Plannen zijn, dit in het kader van de Transitie Visie Warmte.

Hiervoor zal een forse, extra personele inzet nodig zijn, die hopelijk wordt gedekt door een uitkering van het Rijk.

Opgave klimaatadaptatie (€ 75.000)

Oosterhout maakt werk van klimaatadaptatie om te kunnen voldoen aan de landelijke afspraak in 2050 klimaatbestendig te zijn. In het najaar van 2020 is daarom gewerkt aan een Uitvoeringsstrategie Klimaatadaptatie. De ambitie en doelen de hieruit voortkomen liggen ter besluitvorming voor. In het programmaplan voor 2021 hebben wij de aanpak van klimaatadaptatie voor 2021 verder uitgewerkt. Het betreft hier 4 thema's: vernatting, verdroging, hittestress en overstromingsrisico's. Per thema zijn stresskaarten ontwikkeld zodat vastgesteld kan worden waar prioriteiten zouden moeten liggen.

Voor 2022 en 2023 is nog geen budget en capaciteit beschikbaar. Realisatie van de Uitvoeringsstrategie is daarvan afhankelijk. Willen we onze gemeente leefbaar houden en voorkomen dat we in de toekomst meer en meer overlast gaan ervaren van de gevolgen van de klimaatverandering, moeten we ons aanpassen. Zowel in ons gedrag als het uiterlijk van onze stad. We noemen dit 'klimaatadaptatie'. We hebben landelijk als overheden onderling afgesproken dat we tot 2050 de tijd nemen om de benodigde maatregelen te nemen en onze stad zo klimaatbestendig mogelijk in te richten.

Opgave circulariteit

Voor circulariteit zullen in 2021 de eerste stappen worden gezet om tot een beleidsnota te komen. Dit zal worden opgepakt in RWB-verband. In 2022 zal dit beleid vastgesteld gaan worden, waarbij duidelijk wordt welke impact dat kan hebben op Oosterhout.

Een van de projecten waar circulariteit tot uiting zal komen is de verbouw en inrichting van het nieuwe gemeentehuis.

Uitvoeringsagenda Mobiliteit (€ 3.000.000)

De gemeente Oosterhout heeft de ambitie ook in de toekomst een vitale en aantrekkelijke woon-en werkgemeente te blijven, hierbij ook rekening houdend met de opgaven die er liggen op het gebied van duurzaamheid en demografie. Dit vraagt ook om investeringen in verkeer en vervoer. Leidend hiervoor is de in 2019 vastgestelde mobiliteitsvisie Oosterhout Vooruit waarin de belangrijkste opgaven op het gebied van verkeer benoemd zijn.

Gezien de veelheid aan opgaven was voorzien dat de mobiliteitsvisie in 2020 zou worden doorvertaald naar een uitvoeringsagenda met concrete projecten voor de komende jaren, inclusief kosten. Vanwege corona is in 2020 echter tijdelijk een pas op de plaats gemaakt. Het traject om te komen tot een uitvoeringsagenda van de mobiliteitsvisie is inmiddels weer opgepakt (de prioritering bevindt zich in de afrondende fase). Op basis van de concept prioriteitenlijst die er nu ligt, is de inschatting dat er de komende jaren structureel extra financiële middelen benodigd zijn. De exacte omvang hiervan zal in de loop van dit jaar duidelijk worden.

Dat er behoefte is aan (aanzienlijke) extra financiële middelen heeft een aantal redenen:

- huidige investeringsbudgetten zijn beperkt. Binnen de huidige budgetten kunnen op beperkte schaal verbeteringen worden doorgevoerd bij onderhoudsprojecten. Een deel van de huidige budgetten is bovendien gereserveerd voor buurtinitiatieven. De keuze voor de inzet van deze middelen ligt niet primair bij de gemeente en deze worden niet alleen ingezet voor verkeersmaatregelen.
- er staan al diverse grootschalige infrastructurele projecten op de projectenlijst. De financiële omvang van deze projecten overstijgt het (jaarlijkse) totaal budget voor onderhoud en verkeersmaatregelen openbare ruimte.
- de uitvoeringsagenda is een dynamisch projectenlijst. Aannemelijk is dat daar de komende jaren nog een aantal grote projecten bij gaat komen. Bij de uitvoering van een deel van deze projecten trekken we ook op met andere partijen die mede het tijdstip van uitvoering bepalen.
- minder mogelijkheden voor cofinanciering. Tot en met 2019 kon voor lokale projecten (zoals de inrichting van 30 km/zones en verbetering van fietsvoorzieningen) veelal worden aangeklopt bij de provincie voor cofinanciering. Echter in 2020 heeft de provincie tot een aanpassing van haar bijdrageregeling besloten, waardoor hoofdzakelijk nog projecten die een groter, regionaal doel dienen (zoals bv snelfietsroutes en bepaalde openbaar vervoer maatregelen) voor een bijdrage in aanmerking komen
- er spelen diverse nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Los van de geconstateerde knelpunten vanuit de mobiliteitsvisie kan het ook vanuit ruimtelijke ontwikkelingen wenselijk zijn dat geïnvesteerd wordt in de omliggende infrastructuur.

Bij de verdere concretisering van de uitvoeringsagenda, in de loop van dit jaar, zal duidelijk worden wat de financiële behoefte is en in welke mate extra financiële middelen benodigd zijn.

N282 / snelfietsroute (€ 250.000)

In 2020 zijn de JOR-projecten "aansluiting Baarschotsestraat/N282" en "snelfietsroute Tilburg-Breda" aan elkaar gekoppeld. Er zijn twee varianten uitgewerkt, waarvan de berekende lasten zijn afgezet tegenover de beschikbare dekking. Beide varianten sluiten met een negatief resultaat. In 2021 worden de lasten nader uitgewerkt en een variant gekozen. Er zal echter een aanvullend bedrag van ongeveer € 250.000 benodigd zijn.

Maaibeleid (beleid kruidachtige beplanting)

Wij willen dat de openbare ruimte in Oosterhout gevarieerd en aantrekkelijk is, ruimte biedt voor allerlei functies en activiteiten van bewoners, maar ook ruimte biedt aan natuur. Wij willen dat onze bewoners die ruimte waarderen. En we willen de afname van de biodiversiteit stoppen of zelfs keren. Met de inrichting en het beheer van de openbare ruimte is een positieve bijdrage te leveren aan behoud en mogelijk zelfs versterking van de biodiversiteit. Op 7 januari 2021 is de nota 'beheer kruidachtige beplanting' vastgesteld door de raad. Hiermee heeft u beleidsambities en verbetermaatregelen vastgesteld voor het beheer van kruidachtige beplanting. Enerzijds wordt hiervoor het jaarlijks investeringsplafond met € 108.000 opgehoogd vooral om ecologische structuren te versterken en om in de directe woonomgeving, samen met bewoners, aantrekkelijke bloemrijke hotspots in te richten. De jaarlijkse onderhoudskosten worden met € 60.000 opgehoogd.

Machinale straatreiniging (€ 139.000)

Met name in het groeiseizoen is de onkruiddruk en -beleving in Oosterhout groter. De intentie is daarom om een compacte veegmachine aan te schaffen die dagelijks in te zetten is in het centrum en Zuiderhout/Arkendonk. Alsook de doorsteekjes/paadjes waar de reguliere veegmachines niet kunnen komen en het onkruid vrij spel heeft en handmatige inzet nodig is. Onze grote veegmachines kunnen zich dan focussen op het vegen/borstelen van de wijken waardoor de onkruiddruk- en beleving zou moeten dalen. Naast de aanschaf van de veegmachine zelf is 1 fte extra benodigd voor de bemensing hiervan. Een deel van de kosten van de straatreiniging worden via de riool- en de afvalstoffenheffing verhaald.

MEK

Het MEK bestaat in 2022 30 jaar. Bij de bouw van het MEK in 1992 was het een vooruitstrevend gebouw op het gebied van duurzaamheid.

Inmiddels zijn er op dit gebied veel ontwikkelingen geweest en is het gebouw van het MEK wat gedateerd. Daarnaast kan ook de milieu- en duurzaamheidseducatie, dat onderdeel uitmaakt van de subsidieopdracht aan het MEK, een impuls gebruiken.

In 2021 zal er een advies worden uitgewerkt over de toekomst van Duurzaamheid bij het MEK. Hierin wordt richting gegeven met betrekking tot onderwerpen als educatie duurzaamheid en duurzame energietransitie.

Na afronding van dit advies zal een aanvullend onderzoek worden uitgevoerd naar de gebouw-technische consequenties. Op basis van de uitkomsten van onder andere deze rapportages zal de gemeenteraad nog dit jaar een besluit nemen over de toekomst van het MEK, waarin jeugd en jongeren naast kinderboerderij en horeca ook terecht kunnen voor educatie op het gebied van duurzaamheid en duurzame energie.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Enmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Opgave duurzaamheid	-	100	100	100	100
Opgave klimaatadaptatie	-	75	75	-	-
Mobiliteit	3.000	-	-	-	-
N282 / snelfietsroute	250	-	-	-	-
Maaibeleid	-	61	69	77	85
Machinale straatreiniging	-	139	139	139	139
Totaal	3.250	375	383	316	324

6.5. Wonen

Opgave strategische woningbouw

In de periode 2015 t/m 2020 is Oosterhout gegroeid van 54000 inwoners naar 57000 inwoners. Een groei van 6 %. De oplevering van 1350 nieuwe woningen heeft daar aan bijgedragen (gemiddeld 225 woningen per jaar).

In de vastgestelde woningbouwstrategie neemt de gemeente zich voor het bouwtempo te verhogen naar minimaal 300 woningen per jaar. Nieuwbouw is gewenst voor de lokale arbeidsmarkt, het draagvlak voor diverse voorzieningen, het opvangen van de gezinsverdunding en als tegenwicht tegen de vergrijzing. Er is een grote vraag naar betaalbare koop- en huurwoningen. Ook in Oosterhout rijzen de vraagprijzen de pan uit en komt de betaalbaarheid verder onder druk. Op termijn kan het antwoord hierop alleen zijn het aanbod te verhogen in de juiste categorieën. Dat betekent dus het plannen van dit soort woningen in het grondgebonden type.

In harde bestemmingsplannen zijn nog ongeveer 1300 woningen voorzien in de komende periode tot 2030. Daarbovenop wordt er gewerkt aan plannen die voorzien in ongeveer 750 woningen waarvan verwacht wordt dat het bestemmingsplan binnen 1-3 jaar kan worden vastgesteld. In de initiatief fase zijn nog eens plannen voor ongeveer 700 woningen. Deze productie is geheel binnenstedelijk en bevat grosso modo 65% appartementen en 35% grondgebonden woningen.

Om aan de behoefte aan extra grondgebonden woningen te voldoen wordt momenteel onderzoek gedaan naar een nieuw bouwlocatie buiten stedelijk gebied. In de loop van 2020 kunnen hiervoor de eerste stappen in besluitvorming worden genomen. Waar nodig zal de gemeente hierin actieve grondpolitiek toepassen.

Implementatie omgevingswet

Naar verwachting zal de omgevingswet per 1-1-2022 inwerking treden. Op dat moment moeten de medewerkers en ICT-systemen klaar zijn om te kunnen werken onder de Omgevingswet. Medewerkers moeten worden opgeleid, ICT-systemen worden vervangen. Daarnaast mogen er na inwerkingtreding van de Omgevingswet geen bestemmingsplannen, maar sec omgevingsplannen in procedure worden gebracht. Hiertoe is het noodzaak om voor de inwerkingtreding van de wet een handboek Omgevingsplan te hebben en alle bestemmingsplannen, die de basis zijn voor het Omgevingsplan, zijn geactualiseerd. Ook zal in het kader van de dienstverlening aanpassingen moeten worden gedaan aan bijvoorbeeld de vraag-antwoord-combinaties van het Klant Contactcentrum. Momenteel is de verwachting dat de implementatie van de omgevingswet kan plaatsvinden binnen de kaders van het reeds beschikbaar gestelde krediet.

Coördinator kabel en leidingen (€ 44.000)

Door diverse ontwikkelingen (aanleg van glasvezel, de versnelling van de woningbouw en de energietransitie) heeft de gemeente de komende jaren veel extra werk op het gebied van kabels en leidingen. Zo zal er een flinke toename zijn van het aantal aanvragen vergunningen en meldingen, zullen er buiten meer werkzaamheden worden uitgevoerd waar toezicht op nodig is en zal er actiever bekeken moeten worden hoe de activiteiten van onze stakeholders beter op elkaar afgestemd kunnen worden. Dit betekent dat er behoefte is aan meer regie en coördinatie. Een coördinator Kabels & Leidingen (0,6 fte, schaal 9) is essentieel om deze extra werkzaamheden goed uit te voeren. Aangezien er reeds een stevige taakstelling aan te behalen inkomsten ligt, is deze formatie-uitbreiding niet uit extra inkomsten te bekostigen.

Groenonderhoud (€ 80.000)

Het groenonderhoud wordt overwegend verzorgd door MidZuid. Specifieke kennis over groenonderhoud ontbreekt vrijwel geheel. Dat heeft een nivellerend gevolg voor de samenstelling en uitstraling van het openbaar groen. Te vaak bleek de afgelopen jaren nieuw aangebrachte beplanting daardoor te mislukken. Daarom is het eerste jaar onderhoud na aanleg ondergebracht bij een reguliere groenaannemer met vakinhoudelijke kennis. De kosten daarvan (€80.000/jaar) drukken echter op het aanlegbudget. De financiële ruimte is daardoor onvoldoende om aan de reguliere sobere vervangingsopgave te voldoen.

Bijdrage bijzondere kosten monumentale bomen (€ 10.000)

Uit het budget groen worden ook de gemeentelijke bijdragen aan bijzondere kosten aan particuliere monumentale bomen bekostigd. Die kosten nemen de laatste jaren toe omdat dat bomenbestand steeds ouder wordt en daarom ook meer gebreken gaat vertonen.

Het benodigde extra budget wordt geschat op € 10.000.

Arkendonk (€ 1.000.000)

In juni 2020 is de visie Arkendonk door de gemeenteraad vastgesteld. Vervolgens is met de uitwerking van de visie verder gegaan. Dit heeft geresulteerd in een voortgangsnota visie Arkendonk die op 19 januari jl. is besproken in het college. De bedoeling is dat de plannen uit deze nota verder uitgewerkt gaan worden samen met omwonenden, belanghebbenden, (zorg) ondernemers, onroerend goed eigenaren etc. Dit moet gaan resulteren in ontwikkelenvoloppen voor "de Strip" en "het Blok", zodat deze in de markt gezet kunnen gaan worden. Deze enveloppen dienen voor de zomervakantie klaar te zijn, zodat na de zomer een definitief besluit genomen kan worden door het college en de gemeenteraad. Dan is ook de financiële impact helder. Door het college is al wel besloten dat de sporthal voorlopig blijft op de huidige locatie in de huidige vorm en het voormalig zwembad wordt gesloopt. Verder is besloten dat het activiteitencentrum Arkendonk verplaatst wordt naar "de Strip" in het gebied. Het voorgestelde scenario (waarbij het activiteitencentrum in de Strip gaat komen en de sporthal in huidige vorm blijft) gaat naar verwachting ca. 4 miljoen euro kosten. Daar staat een opbrengst vanuit woningbouw van ca. 3 miljoen euro tegenover.

Commissie ruimtelijk kwaliteit (€ 4.500)

Onder de Omgevingswet moeten gemeenten een gemeentelijke adviescommissie instellen voor de omgevingskwaliteit. De bestaande commissies voor ruimtelijke kwaliteit, welstand en monumenten komen niet meer terug in het nieuwe stelsel. Alle gemeenten met rijksmonumenten zijn verplicht om een adviescommissie in te stellen die minimaal over de rijksmonumenten adviseert, met uitzondering van archeologische monumenten. Op jaarbasis kost dit € 5.000 meer.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Enmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Coördinator kabels & leidingen	-	44	44	44	44
Groenonderhoud	-	80	80	80	80
Monumentale bomen	-	10	10	10	10
Arkendonk	1.000	-	-	-	-
Commissie Ruimtelijke kwaliteit	-	5	5	5	5
Totaal	1.000	139	139	139	139

6.6. Veiligheid

Aanpak illegaal wonen (€200.000)

In 2018 is gestart met de aanpak van illegale bewoning op recreatieparken. Er werd een integraal beeld gevormd van recreatiepark 'de Eekhoorn' in de gemeente Oosterhout. Handelingsperspectieven en een interventiestrategie werden aangeboden waar nodig, met als doel het borgen van de toeristische en economische functie voor nu en in de toekomst. Het project blijkt echter veel groter dan aanvankelijk ingeschat. Verschillende afdelingen zoals veiligheid, RO, wonen, sociaal domein en burgerzaken zijn inmiddels betrokken en er blijkt veel meer werk verzet te moeten worden om de werkelijke problematiek te kunnen oplossen. Om dit in beweging te krijgen zal hiervoor de komende jaren aandacht moeten zijn voor deze doelgroep. Dit betekent meer en intensiever contact met parkeigenaren, recreanten en personen die wonen op de parken. Daarnaast zal er veel contact met partners als de woningbouwvereniging, GGD, wijkagent, Boa en collega's toerisme moeten zijn en blijven om dit voor elkaar te krijgen.

Integrale veiligheid

Momenteel wordt er gewerkt aan een uitvoeringsprogramma integrale veiligheid 2022. In dit programma wordt wederom gewerkt met de vijf hoofdthema's veilige woon- en leefomgeving, jeugd en veiligheid, bedrijvigheid en veiligheid, integriteit en veiligheid en fysieke veiligheid.

Vanuit de ambitie van het Uitvoeringsplan 2019-2020 richten we ons in 2021 ook meer op het kunnen duiden van problemen, onder andere door slimmer gebruik te gaan maken van data. In 2022 gaan we hier de eerste resultaten van zien en gerichte acties uitvoeren. In de wijken en buurten zijn probleemconcentraties inzichtelijk geworden en bieden ons inzicht in waar, wanneer en waarop de focus moet liggen. We monitoren bijvoorbeeld trends in jeugdoverlast en vuurwerkoverlast.

Waar we ons binnen het thema bedrijvigheid en veiligheid in 2021 met name richten op Weststad en ook hier het versterken van duiding van problemen, gaan we deze duiding ook breder toepassen op andere industrieterreinen en mogelijk winkelcentra. Daarnaast gaan we meer aandacht besteden aan de veiligheidssituatie op recreatieparken.

Op het gebied van integriteit en veiligheid willen we in 2022 onze aandacht op cybercrime gaan vergroten. Voor het thema fysieke veiligheid gaan we oa. met onze partners onderzoeken waar we meer kunnen gaan doen op het onderwerp zelfredzaamheid van onze inwoners.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Eenmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Aanpak illegaal wonen	200	-	-	-	-
Totaal	200	-	-	-	-

6.7. Meer voor elkaar

Opgave wijkgericht werken

Oosterhouters weten zelf heel goed wat ze kunnen doen om hun buurt, wijk of straat te verbeteren. Om daarop in te spelen, is de rol van de gemeente aan het veranderen. De gemeente is niet altijd meer de opdrachtgever of de partij die het initiatief neemt. Soms is dat een groep inwoners of een projectontwikkelaar. Daarom zijn we vanaf 1 oktober 2020 gestart met wijkgericht werken. In de eerste fase is er heel veel kennisgemaakt met de verschillende actoren, variërend van buurtbewoners tot GGD, GGZ, Thuisvester, Politie, Surplus, BPO en vele anderen. Vanzelfsprekend waren hier regelmatig vakcollega's bij om uit te leggen of te luisteren naar de wensen.

Een onderdeel uit de werkzaamheden zijn de bewonersinitiatieven. Verschillende initiatieven van de bewoners die (samen met andere bewoners, soms partners en de gemeente) een mooi initiatief in hun buurt realiseren. Initiatieven die leiden tot verbinding, successen (groot en klein) die een belangrijke basis leggen voor samenwerking. Zo lopen er op het moment van schrijven ruim 50 nieuwe initiatieven. Sommige nog helemaal in de beginfase en andere bijna afgerond. Variërend van verschillende groene initiatieven (Oosterhout Bloeit) tot hondenspeelplaatsen, Kwiek/beweeg-routes, gezamenlijke aanpak voortuinen en Social Sofa's. Prachtig om te zien hoe de samenwerking ontstaat. Zowel onze inwoners, partners maar ook de collega's ervaren een positief effect van deze samenwerking.

Aandachtspunt voor de komende periode is de balans tussen initiatieven en de andere werkzaamheden van de organisatie en het creëren van (financiële) ruimte om in te spelen op initiatieven vanuit de volledige organisatie.

Op twee plaatsen in Oosterhout zijn we met bijzondere aandacht aan de slag. Zo is Dorpsplatform Dorst druk bezig om (met goede ondersteuning van de wijkmakelaar) een visie Dorst 2030 op te stellen en wordt er in Oosterheide met diverse partijen samengewerkt aan de realisatie van een multifunctioneel veld. Een open proces (oa locatie nog te bepalen) dat in samenspraak met jongeren, inwoners (ook de 'onbekende') en professionals tot een realisatie gaat komen. En ook in Den Hout is Dorpsbelang aan de slag gegaan met het opstellen/actualiseren van de dorpsvisie, dit wordt ondersteund in het proces om de inwoners te betrekken. Het dorp houdt zelf regie op het proces van realisatie tot het politieke proces. Een interessante ontwikkeling waarbij we samen gaan ervaren wat wijkgericht werken kan doen met besluitvorming.

Voldoende uitdaging om in 2022 mee door te gaan.

Dienstverlening

Vanuit de gemeentelijke organisatie is een nieuw gemeentebreed dienstverleningsconcept ontwikkeld. Voor de ondersteuning en het mede (door)ontwikkelen van dit concept is tot op heden niet voorzien in capaciteit. Gebleken is inmiddels dat centrale ondersteuning nodig is om de gewenste slag te maken. Voor de jaren 2022 en 2023 is hiervoor een 0,5fte schaal 11(€ 46.000) voorzien. Daarnaast is een uitvoeringsbudget (ad € 50.000) benodigd zodat ook initiatieven waarbij niet direct in de teambegrotingen en budgetten is voorzien ten uitvoer kunnen worden gelegd.

Slotjesveld (maatschap functie) (€ 1.500.000)

Het besluit van de gemeenteraad van 31 maart jl. om het gemeentehuis in Arendshof 2 te realiseren, geeft aanleiding om het stedenbouwkundig plan voor de herontwikkeling van het Slotjesveld te herijken.

Het besluit levert nieuwe vertrekpunten op. Zo komt er nu geen prominent pand in het midden van de drie blokken en kan het bestaande gemeentehuis eerst gesloopt worden voor er nieuw gebouwd wordt. Dat geeft net wat meer ruimte om de nieuwe bebouwing (en benodigde ondergrondse infrastructuur) in te passen.

Er wordt een grondexploitatie opgezet voor de gehele gebiedsontwikkeling. De gebiedsontwikkeling kent forse kosten door de complexe ondergrondse infra die verlegd moet worden maar kent ook een gunstigere opbrengstenkant nu er meer ruimte is voor wonen.

In de nieuwe grondexploitatie zal rekening gehouden moeten worden met de bouw van nieuwe voorzieningen zoals een gymzaal en/of een activiteitencentrum. Er zijn nu nog geen middelen gereserveerd voor deze voorzieningen. Hierom stelt het college voor een

reservering van € 1,5 miljoen te maken uit het rekeningresultaat 2020 ter dekking van (een deel) van de kosten voor maatschappelijke functies bij de herontwikkeling van het Slotjesveld.

Gemeentehuis

Op 30 maart 2021 heeft de gemeenteraad besloten om het stadhuis te gaan realiseren in Arendshof 2. Op basis van een aantal scenariostudies en technische onderzoeken is het (zo goed als) haalbaar om het vastgestelde Programma van Eisen voor de nieuwbouw van het gemeentehuis te realiseren in Arendshof 2. Ook financieel is deze optie haalbaar. Door realisatie van het gemeentehuis in Arendshof 2 kunnen, naast de woningen op het Arendsplein, ook extra woningen op het Slotjesveld gerealiseerd worden en kan de financieel zware opgave voor realisatie van parkeerplaatsen voor het gemeentehuis op het Slotjesveld, vervallen. Het gemeentehuis zal daarnaast, midden in de stad en midden in de samenleving, een positieve impact hebben op de levendigheid van de binnenstad, los van de vermindering van de hoeveelheid winkelvloeroppervlakte.

Op basis van het bestaande Programma van Eisen en de daaropvolgende scenariostudies voor realisatie van het gemeentehuis in Arendshof 2, is een kostenraming opgesteld. Met het eerder vaststellen van het PvE zijn eisen vastgesteld, maar zijn nog geen (ontwerp) oplossingen bepaald. De kostenraming is derhalve gebaseerd op voor deze fase reële aannamen, inclusief de nodige reserveringen voor programma- en bestekwijzigingen. De investeringskosten worden op dit moment geschat op ca. 25,7 miljoen euro excl. btw voor het realiseren van het nieuwe gemeentehuis, inclusief sloop en bouwrijp maken van het gedeelte ten behoeve van woningbouw op het Arendsplein, maar exclusief de inbrengwaarde van Arendshof 2. Nadere uitwerking vindt plaats in de ontwerpfase. Kredietvotering voor de realisatie zal aan u worden voorgelegd voor start van de bouw.

Samenwerking SRBT (€ 35.000)

In 2020 is een eerste start gemaakt van de versterking van de samenwerking binnen de Stedelijke Regio Breda-Tilburg. Dit onder andere met het oog op het te sluiten verstedelijkingsakkoord met het rijk, waarin afspraken worden gemaakt over ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, economie, mobiliteit en landschap. Hiermee wordt verder invulling gegeven aan de ook door het college gedeelde ambitie om werk te maken van een tweede "sociaal-economisch motorblok" in de Brabant, naast Brainport Eindhoven. De kosten van deze ontwikkeling (onderzoek, projectorganisatie en vooral geen zwaar opgetuigde organisatie) zijn tot op heden betaald door de centrumgemeenten Breda en Tilburg. Nu de samenwerking steeds meer vorm krijgt, ligt het voor de hand dat ook de andere zeventien gemeenten in het gebied hun (financiële) verantwoordelijkheid nemen. Kijkend naar de bijdrage van beide centrumsteden, zou dat voor Oosterhout neerkomen op een bedrag van circa 35.000 euro.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Enmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Dienstverlening	-	96	96	-	-
Slotjesveld	1.500	-	-	-	-
Samenwerking SRBT	-	35	35	35	35
Totaal	1.500	131	131	35	35

6.8. Gemeentelijke organisatie

Privacy officer (€ 82.000)

Na vier jaar Avg mogen we stellen, dat de privacywetgeving complex en intensief is en dat het goed borgen van de Avg in de organisatie veel meer inzet kost, dan vooraf gedacht was. Hier loopt niet alleen de gemeente Oosterhout tegenaan, dit komt ook naar voren uit onderzoeken verricht door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en de VNG. Als gemeente hebben we absoluut al flinke stappen gezet om te groeien op de volwassenheidsladder van privacy. Echter om aantoonbaar in control te zijn (en te blijven) is een goede inbedding van privacytaken binnen de teams noodzakelijk en daar ontbreekt het nu nog aan. Uit verschillende onderzoeken, zoals die van de AP (Autoriteit Persoonsgegevens) en de VNG, komt naar voren dat een privacy organisatie met een FG (Functionaris Gegevensbescherming), een PO (Privacy Officer) en privacy ambassadeurs (bij ons de privacybeheerder), het meest effectief en efficiënt is. Deze PO missen we echter nog in onze organisatie. Hiervoor is 1,0 FTE schaal 10 benodigd.

Centrale ontsluiting geodata (€ 110.000)

Met de centrale ontsluiting van geodata ontstaat een plek waarin publieke en private partijen data en informatie delen, om in de informatiebehoefte van alle betrokken partijen te voorzien. In dit dashboard wordt open source data gecombineerd die vandaag de dag beschikbaar is. Dit geeft een mooie opening voor een gesprek met de stad.

Gemeenschappelijke regelingen (€ 102.000)

Uit de kaderbrieven van de verschillende gemeenschappelijke regelingen blijkt een kosten voor de verschillende regelingen in 2022 zullen stijgen met totaal € 102.000.

Asbestinventarisatie gemeentelijke gebouwen (€ 30.000)

Met ingang van 2027 is het wettelijk verplicht dat alle daken op openbare gebouwen die in contact staan met de buitenlucht gesaneerd moeten worden. Het is wenselijk dat wij alle asbest in onze gebouwen in kaart hebben, zodat we bij ver/nieuwbouw van ons Vastgoed niet voor verrassingen komen te staan.

Toegankelijkheid gemeentelijke gebouwen (€ 15.000)

In samenwerking met KOO & Ongehinderd stelt de gemeente een inventarisatie op van de uit te voeren acties in het kader van de toegankelijkheid van de gemeentelijke gebouwen en de daaraan gekoppelde financiële lasten.

Oosterhout ontwikkelt

Vanaf januari 2020 is de organisatie in de nieuwe structuur en manier van werken, aan de slag gegaan, gebaseerd op de uitgangspunten van de nieuwe organisatievisie. 2020 was bedoeld als experimenteerperiode, om te zien of deze manier van werken uitpakte zoals verwacht. In 2020 en 2021 is in een aangepaste (veelal online) vorm geïnvesteerd in team- en managementontwikkeling. Deze trajecten geven beweging aan de 'zachte' kant van de organisatieontwikkeling. Zo is aan elk team een externe team coach toegewezen om de teams bij deze verandering te ondersteunen, is het leiderschapstraject gestart en zijn er opleidingen gevolgd.

Alle geplande activiteiten zijn van start gegaan maar vanwege Corona soms wel op een later tijdstip en in een digitale vorm. Verwacht wordt dat we de structuur kunnen "vastklikken" per 1 juli 2021.

In 2022 is de nieuwe organisatiestructuur inmiddels een feit, maar zullen we door blijven ontwikkelen en beweging blijven geven aan de 'zachte' kant van de organisatieontwikkeling. Teamleiders zullen hierbij verantwoordelijk zijn om samen met hun team verder handen en voeten te geven aan zelforganisatie en deze verder te ontwikkelen, belangrijk thema voor deze doorontwikkeling is persoonlijk leiderschap op alle niveaus in de organisatie. Ook de doorontwikkeling naar een lerende organisatie en ruimte voor de professional zijn thema's waar volop in 2022 wordt ingezet. Er komt een ruim aanbod van (digitale) opleidingen, leerlabs en dialoogsessies om deze ontwikkelingen te ondersteunen, zowel binnen de teams/opgaves als organisatiebreed wordt hierop ingezet via het online leerplatform.

Ook leiderschapsontwikkeling en teamontwikkeling blijft in 2022 een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast zal in 2022 de verdere uitwerking worden gedaan van het meerjarig Strategisch HR-plan dat in het najaar van 2021 wordt vastgesteld. De thema's die dan voor 2022 in de prioriteitsafweging zijn benoemd, worden in 2022 verder uitgewerkt en opgepakt. De ontwikkeling van onze organisatie is continu en zal dus ook in 2022 op alle fronten worden voortgezet.

Wat gaat dat extra kosten?

(bedragen * € 1.000, - = voordeel)

Omschrijving	Enmalig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Privacy officer	-	82	82	82	82
Centrale ontsluiting geodata	-	110	81	81	81
Gemeenschappelijke regelingen	-	102	102	102	102
Asbestinventarisatie gebouwen	-	30	-	-	-
Toegankelijkheid gebouwen	-	15	15	15	15
Totaal	-	339	280	280	280

7. Op weg naar programmabegroting 2022-2024

In dit hoofdstuk wordt het totaaloverzicht naar aanleiding van het nieuw beleid en de dekkingsmaatregelen en de ontwikkelingen in de financiële positie in beeld gebracht. Dit alles levert samengevat het onderstaande beeld op:

Bedragen * 1.000

Exploitatie (- = voordeel , + = nadeel)	Hfst	Een- malig	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Saldo begroting 2022	2		-216	599	2.359	1.769
Uitgangspunten 2021	3		245	-580	-580	-580
Coronakosten	4					
<i>Prioriteiten 2022</i>						
Zorg & Welzijn	6.1		1.000	500	500	500
Arbeidsmarkt, Economie & Onderwijs	6.2	1.500	75	-	-	-
Sport & Cultuur	6.3	200	-	50	50	50
Klimaat & Mobiliteit	6.4	3.250	375	383	316	324
Wonen	6.5	1.000	139	139	139	139
Veiligheid	6.6	200	-	-	-	-
Meer voor elkaar	6.7	1.500	131	131	35	35
Gemeentelijke organisatie	6.8	-	339	280	280	280
Nieuw meerjarenbeeld		7.650	2.050	1.464	3.061	2.479
			nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

Voor een onderbouwing van het bovenstaande verwijzen we u naar respectievelijk de hoofdstukken 2 t/m 6 van deze nota. Bovenstaand overzicht betekent qua jaarlijkse exploitatie dat het meerjarenperspectief er op dit moment bijzonder negatief uitziet met een negatief saldo van ruim € 2 miljoen in 2022, welke oploopt tot bijna € 2,5 miljoen in 2025.

Het bedrag aan eenmalige investeringen is afkomstig uit de resultaatbestemming 2020, welke middels de nota saldobestemming 2020 in de vrije reserve is gestort. We stellen voor om de dekking van deze eenmalige bedragen in de onderstaande reserves op te nemen:

(Bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Investering eenmalig	Reserve
IHP onderwijs	1.500	Vrije reserve
Galvanitas	200	Vrije reserve
Mobiliteit	3.000	Reserve infrastructurele werken
N282 / snelfietsroute	250	Reserve infrastructurele werken
Aanpak illegaal wonen	200	Vrije reserve
Arkendonk	1.000	Vrije reserve
Slotjesveld (maatschappelijke functies)	1.500	Vrije reserve
TOTAAL	7.650	

Zero Based Budgeting (ZBB)

Er is momenteel nog sprake van grote onzekerheid over de gelden die wij als gemeente vanuit het Rijk kunnen verwachten de komende jaren. Zoals eerder omschreven is er vanuit gemeenten een behoorlijke (financiële) claim bij het Rijk weggelegd. Indien het Rijk niet met voldoende geld over de brug komt, zullen er alsnog keuzes gemaakt moeten worden tussen de in deze perspectiefnota opgenomen nieuw beleid en de mogelijkheden die ons nog

resteren vanuit de Zero Based Budgetting (ZBB). Vanwege de onzekerheid in de financiële situatie maakt het college op dit moment nog geen keuzes hierin.

De ZBB-formats verstrekken wij, vooruitlopend op de eventuele keuzes, alvast aan de gemeenteraad. Zo kunt u hier tijdig kennis van nemen en de mogelijkheden die hier nog inzitten op hun merites beoordelen en betrekken bij de voorbereiding op de behandeling van de begroting 2022 aanstaande november.

Wij zullen de actuele financiële situatie blijven monitoren en op basis hiervan eventuele keuzes aan de gemeenteraad voorleggen.

Uitwerking naar de begroting

In deze nota worden de kaders geschetst voor de komende vier jaar. Deze nota hoeft, anders dan de begroting, meerjarig in financiële zin (nog) niet sluitend te zijn. Wel dient er uiteraard een reëel inhoudelijk kader en financieel perspectief te worden vastgesteld op basis waarvan het college in het najaar een sluitende begroting kan presenteren. Het college is na vaststelling van deze nota aan zet om deze kaders te realiseren richting de begroting 2022 en de meerjarenbegroting 2023-2025.

Gezien het (negatieve) financiële vertrekpunt van de begroting 2022 en de aanwezige stevige ambities, is het duidelijk dat er nog een forse klus ligt om te komen tot een structureel sluitende begroting.

Hierbij wordt aangetekend dat momenteel ook nog geen zicht op de noodzakelijke actualisaties voor de begroting 2022. Actualisering is aanpassing aan de begroting als gevolg van veranderingen in aantallen, waardoor het beroep op regelingen autonoom wijzigt, of contractueel c.q. wettelijk onvermijdelijke mutaties in lasten en/of baten. Momenteel is nog geen inschatting gemaakt van deze actualisering, maar hier zal in de uitwerking richting de begroting 2022 wel rekening mee moeten worden gehouden.

Er zal ook nog kritisch gekeken moeten worden naar de verschillende geplande investeringen die ten laste komen van de reserves.

De periode tot aan de begroting gebruikt het college om antwoorden te krijgen op onder andere de volgende vragen, zodat we de geschetste kaders nader kunnen invullen:

- Zijn de geplande investeringen, hun bedragen en de termijn nog realistisch?
- Welke keuzes kunnen er gemaakt worden binnen de beleidsvoornemens?
- Welke ombuigingen zijn er te formuleren, onder andere vanuit de Zero Based Budgetting-operatie?

Bijlage 1 Uitkomsten financiële stresstest

Voor gemeenten is een eigen stresstest ontwikkeld. Deze stresstest geeft door middel van indicatoren inzicht in de financiële status en weerbaarheid. De meerwaarde van de test zit vooral ook in het periodiek invullen van de stresstest, zodat op alle indicatoren een trend zichtbaar wordt en geanalyseerd kan worden.

Kengetallen BBV

Het BBV schrijft voor dat in de begroting een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen om de financiële positie van de gemeente inzichtelijker te maken. De kengetallen en de bijbehorende beoordelingen zijn onderstaand opgenomen.

Schuldratio (1.1)

De schuldratio wordt berekend door het vreemd vermogen te delen door het begrotingstotaal. Deze ratio kent de afgelopen jaren een dalend verloop. In de VNG-publicatie 'Houdbare overheidsfinanciën' is aangegeven dat een schuldratio lager dan 100% van het begrotingstotaal als 'normaal' kan worden beschouwd. Boven de 100% is voorzichtigheid geboden. De gemeente Oosterhout zit hier beduidend onder en deze reeks heeft de afgelopen jaren ook een dalende lijn laten zien, wat betekent dat wij ten opzichte van de omvang van onze begroting, minder schulden hebben gekregen.

Schuldratio • * € 1 miljoen	JR 2016	JR 2017	JR 2018	JR 2019	JR 2020
A. Vaste schulden	96,1	79,8	72,4	76,0	70,7
B. Vlottende schulden	8,2	8,5	21,9	16,0	26,9
C. Overlopende passiva	10,5	9,8	12,5	9,0	13,0
D. Financiële vaste activa	20,0	19,8	18,2	18,5	20,5
D. Financiële vaste activa m.u.v. kapitaalverstrekkingen	18,0	17,7	17,9	18,2	18,0
E. Kortlopende uitzettingen	14,4	12,3	11,7	12,4	12,7
F. Liquide middelen	0,5	1,0	4,7	0,4	1,2
G. Overlopende activa	11,6	10,1	11,2	12,3	14,5
H. Saldo baten	168,9	153,4	155,0	157,4	172,0
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	40,4%	35,8%	39,6%	36,5%	35,9%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor kapitaalverstrekkingen	41,6%	37,2%	39,7%	36,7%	37,3%

Solvabiliteitsratio (1.2)

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Dit geeft de mate aan waarmee het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio tussen 30 en 80% ligt wordt dit als normaal beschouwd. Bij een ratio onder de 30% is voorzichtigheid geboden. Deze ratio is in Oosterhout de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven.

Solvabiliteitsratio (Bedragen * € 1.000)	JR 2016	JR 2017	JR 2018	JR 2019	JR 2020
A. Eigen vermogen	154.581	153.127	146.640	146.936	154.975
B. Passiva (balanstotaal)	270.067	252.002	255.560	250.716	270.790

(A/B)*100%	57,2%	60,8%	57,4%	58,6%	57,2%
------------	-------	-------	-------	-------	-------

Structurele exploitatieruimte (1.3)

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met inachtneming de dotaties aan de reserves. Dit kengetal geeft aan hoeveel structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen norm aanwezig voor het niveau van dit kengetal, echter een negatieve exploitatieruimte is een slechte ontwikkeling. Met ingang van 2017 is hier een negatief kengetal zichtbaar. Dit wordt met name veroorzaakt door de tekorten in het sociaal domein. Omdat een negatief kengetal betekent dat we structureel meer geld uitgeven dan er binnenkomt, dient dit kengetal gekeerd te worden.

Indicator	JR 2016	JR 2017	JR 2018	JR 2019	JR 2020
A. Structurele lasten	158.515	157.674	153.624	154.082	153.496
B. Structurele baten	166.100	151.866	149.273	150.016	152.621
C. Structurele toevoegingen aan reserves	1.746	668	618	587	569
D. Structurele onttrekkingen aan reserves	4.624	3.173	3.351	2.956	2.786
E. Totale baten	168.901	154.849	155.031	157.424	172.036
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E)x100%	6,2%	-4,2%	-1,0%	-1,4%	0,8%

Grondexploitatie (1.4)

Het kengetal grondexploitatie geeft informatie over de boekwaarde van de GREX in verhouding tot de totale gemeentelijke inkomsten. Er is geen norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager dit ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van de GREX voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente. Dit kengetal was de afgelopen jaren vrij hoog voor Oosterhout in vergelijking met andere gemeenten. Dit kengetal kent een dalende trend die samenhangt met de toegenomen grondverkopen de afgelopen jaren.

Kengetal grondexploitatie (in%)	JR 2016	JR 2017	JR 2018	JR 2019	JR 2020
A. Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0	0	0
B. Bouwgronden in exploitatie	32.900	28.833	19.580	15.362	14.627
C. Totale baten (excl. mutaties reserves)	168.901	154.849	155.033	157.423	172.036
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	19,5%	18,6%	12,6%	9,8%	8,5%

Belastingcapaciteit (1.5)

De belastingcapaciteit geeft de gemiddelde lasten uit hoofde van OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing weer ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hier is geen norm voor. Een ratio van minder dan 100% betekent dat de lasten lager zijn dan landelijk gemiddeld. Hoewel dit kengetal is gedaald de afgelopen periode, is deze in de begroting 2019 weer gestegen, wat samenhangt met het kostendekkend tarief voor de afvalstoffenheffing.

Gemeentelijke belastingcapaciteit (in %)	JR 2016	JR 2017	JR 2018	JR 2019	JR 2020
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	250,37	252,87	248,87	264,50	276,74
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	234,00	204,00	204,00	210,00	197,00
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	194,00	192,00	199,00	217,00	252,00
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-	-	-	-
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	678,37	648,87	651,87	691,50	725,94
F. Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in T-1	716,00	723,00	723,00	711,00	740,00
Belastingcapaciteit (E/F) x 100%	94,7%	89,7%	90,1%	97,2%	98,1%

Conclusie financiële kengetallen

Op gebied van vrijwel alle kengetallen scoort Oosterhout goed. Er bestaat echter wel zorg over het kengetal structurele exploitatieruimte. Hier is zichtbaar dat dit percentage een dalend verloop kent, hetgeen betekent dat er steeds minder 'vrije' ruimte binnen de begroting aanwezig is. Vanaf 2017 is dit kengetal zelfs negatief geworden. Dit is voornamelijk te verklaren door de tekorten op gebied van jeugd en WMO in die jaren; een deel van deze kosten is structureel en werkt ook door naar komende jaren. Het is zaak om deze ontwikkeling te kenteren.

Schuldpositie, vreemd vermogen

Netto schuld / exploitatie (2.1)

De schuld als aandeel van de exploitatie geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. De VNG geeft aan dat bij een score van meer dan 90% voorzichtigheid is geboden. Een score van minder dan 50% is gunstig. Oosterhout scoort 43,1%. Voor dit kengetal geldt een licht andere definitie dan de in de kengetallen BBV opgenomen netto schuldquote, vandaar dat de uitkomst licht verschilt.

Netto schuld / exploitatie	2016	2017	2018	2019	2020
Netto schuld	96.119	79.764	72.406	76.044	70.679
Exploitatie	172.519	168.781	171.875	167.716	163.997
Score	55,7%	47,3%	42,1%	45,3%	43,1%

Schuldevolutie (2.2)

De schuldevolutie geeft aan in welke mate de schuld per inwoner in een jaar is toegenomen of afgenomen. Een afname van 10% of meer wordt beschouwd als gezond en een toename van 10% of meer als ongezond.

In Oosterhout neemt de schuld tussen 2019 en 2020 met 7,1% af. Dit is een neutrale score.

Aangetrokken geldleningen (*€ 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Oosterhout	96.119	79.764	72.406	76.044	70.679
Mutatie t.o.v. voorgaande jaar	+1,7%	-17%	-9,2%	+5,0%	-7,1%

Netto rentelasten / exploitatie (2.3)

Deze indicator geeft aan welk deel van de exploitatie gebonden is door het betalen van rente (aan banken). De indicator hangt heel sterk samen met de netto schuld / exploitatie (1.2). Hierop scoort Oosterhout voldoende.

Netto schuld / exploitatie (* € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Rentekosten	1.624	1.530	1.408	1.082	1.049
Exploitatie	172.519	168.781	171.875	167.716	163.997
Score	0,94%	0,91%	0,82%	0,65%	0,64%

Reservepositie, eigen vermogen

Ratio weerstandsvermogen (3.1)

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. De minimale benodigde weerstandratio is sinds 2012 bepaald op 1,5. De afgelopen jaren zien we deze ratio terugzakken. Dit wordt met name veroorzaakt door de afname van de 'vrij' beschikbare reserves. Daarnaast zien we in 2019 een stijging van het risicoprofiel; dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de ingeschatte impact van de Coronacrisis op de gemeentelijke financiën. De weerstandratio zit per saldo nog steeds boven de vastgestelde 1,5 en scoort daarmee voldoende.

Weerstandratio (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Netto weerstandsvermogen	38.733	41.200	30.759	28.278	25.773
Risicoprofiel	16.135	16.992	15.597	18.455	16.397
Weerstandratio	2,4	2,4	1,9	1,5	1,6

Mogelijkheden om beschikbare weerstandscapaciteit te verbeteren (3.2)

De algemene reserve, het 'vrije' gedeelte van de vrije reserve en de ABR vormen ons directe weerstandsvermogen, bedoeld om risico's af te dekken. Deze kunnen echter maar één keer (incidenteel) ingezet worden. Daarnaast is sprake van indirect weerstandsvermogen (de post onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit). Deze kunnen worden gebruikt om de weerstandscapaciteit te verbeteren. Deze kunnen een structureel effect hebben. De gemeente heeft deze mogelijkheden waardoor de score goed is.

Weerstandscapaciteit (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Direct – incidenteel	34.642	36.812	26.099	23.471	21.599
Indirect - structureel	4.091	4.388	4.660	4.807	4.174
Weerstandscapaciteit	38.733	41.200	30.759	28.278	25.773

Mutaties reserves (3.3)

Het BBV omschrijft reserves als vermogensbestanddelen die behoren tot het eigen vermogen en die bedrijfseconomisch gezien vrij zijn te besteden. De gemeente beschikt over algemene reserves (bedoeld als buffer voor het opvangen van financiële tegenvallers) en bestemmingsreserves (vooraf gedefinieerd doel). Hoewel de gemeente er niet is om onbepaald geld op te potten, dient de omvang van de reserves (met name de algemene reserve) wel op voldoende peil te blijven om tegenvallers op te kunnen vangen. Uit onderstaand overzicht is duidelijk zichtbaar dat jaarlijks meer onttrokken wordt aan de reserves dan dat er wordt toegevoegd. Doordat er tot en met 2016 positieve rekeningresultaten zijn gehaald (die weer aan de reserve worden toegevoegd), is de reserve in die periode gegroeid. In 2017 en 2018 zien we

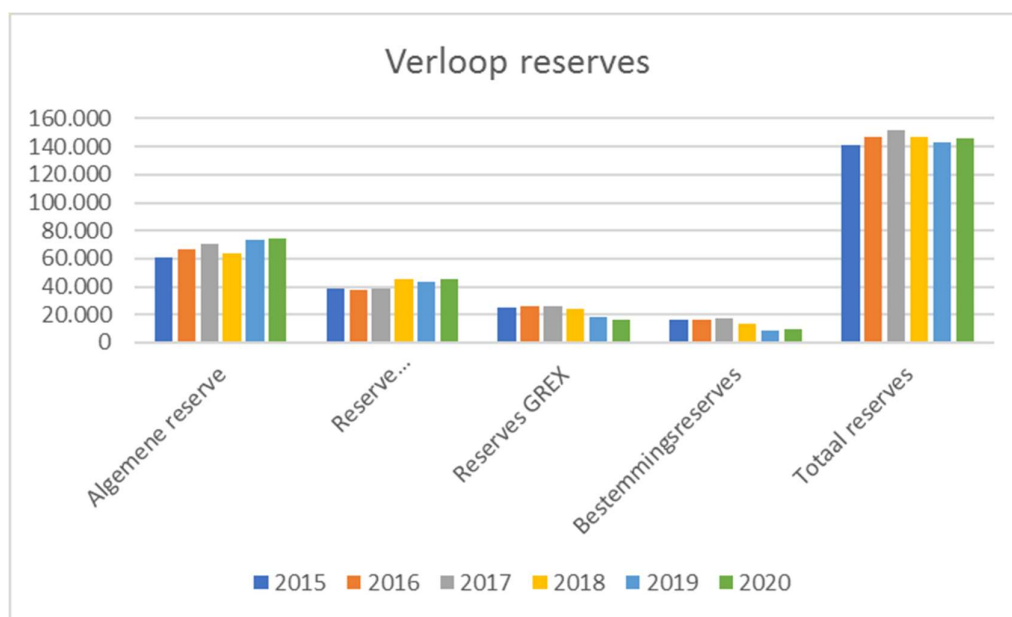
hier een kentering in, die veroorzaakt wordt door de tekorten op het sociaal domein. Dankzij het positief rekeningresultaat vanuit de jaarrekening 2019 en 2020, zien we de reserve licht groeien. In meerjarenperspectief zien we de reserves weer dalen. Dit heeft te maken met de ambities van Oosterhout om te investeren in de stad en het geld niet nodeloos op te potten. Hierdoor beoordelen we Oosterhout als neutraal.

Mutatie reserves	Rek 2016	Rek 2017	Rek 2018	Rek 2019	Rek 2020	Begr 2021	Begr 2022
Vermeerdering	9.595	10.382	12.854	10.590	10.356	9.683	3.733
Vermindering	10.867	13.116	15.739	13.766	9.815	18.648	8.182
Saldo	-1.272	-2.734	-2.885	-3.176	541	-8.965	-4.449
Resultaat JR	7.249	-816	-153	3.473	9.040	0	-928
Mutatie reserves	5.977	-3.600	-3.038	297	9.581	-8.965	-5.377

Oosterhout kent een aantal soorten reserves, te weten:

- Algemene reserves: algemene reserve, financieringsreserve en de vrije reserve;
- Reserve investeringsprojecten (ter dekking van kapitaallasten investeringen uit reserves);
- Reserves grondexploitatie: Algemene bedrijfsreserve en de reserve infrastructurele werken;
- Bestemmingsreserves (overige reserves).

Kijken we naar deze verschillende soorten reserves, dan krijgen we het volgende beeld:

Hieruit wordt zichtbaar dat de totale omvang van de reserves de afgelopen jaren vrijwel gelijk is gebleven. Het is echter wel zo, dat er niet meer vrij beschikbaar kan worden over een groot deel van deze reserves vanwege de onderliggende plannen die hiervoor aanwezig zijn.

Grondexploitatie

Afhankelijkheid grondexploitatie voor sluitende begroting (4.1)

Zodra in de meerjarenbegroting rekening wordt gehouden met winsten vanuit de grondexploitaties bestaat er een bepaalde druk op de exploitaties om deze winsten daadwerkelijk te realiseren. Geen realisatie betekent immers een direct dekkingprobleem in de begroting. Lagere grondverkoop hebben dan direct effect op de reguliere exploitatie. In

de meerjarenbegroting van onze gemeente zijn dergelijke winsten niet ingeboekt in de exploitatie. Ook wordt bij het bepalen van het weerstandsvermogen geen rekening meer gehouden met de winstpotentie op de grondexploitatie. Er is dus geen afhankelijkheid meer.

Winstverwachting grondexploitaties (4.2)

Op het moment dat er positieve resultaten uit de grondexploitaties worden gerealiseerd heeft de gemeente middelen die kunnen worden ingezet of gespaard voor moeilijke tijden. De meerjarige winstverwachting van de grondexploitaties is opgenomen in de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening 2020. Bij onderstaande cijfers wordt opgemerkt dat dit de winstverwachtingen op basis van de jaarrekeningen zijn. Op het moment dat er daadwerkelijk winst genomen is, is de winstverwachting het jaar erop uiteraard lager. Met ingang van 2017 is de Zwaikom opgenomen in dit overzicht, welke een negatieve winstverwachting heeft. Dit heeft nadrukkelijk effect in onderstaand overzicht. Overigens is voor Zwaikom reeds een verliesvoorziening getroffen van € 4 miljoen. Ten opzichte van 2019 stijgt de winstverwachting. Dit heeft te maken met het openen van Everdenberg Oost. In deze winstverwachting zitten natuurlijk risico's, zoals risico's wanneer de resultaten later in de toekomst worden gerealiseerd.

Meerjarige winstverwachting grondexploitaties (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Winstverwachting per jaareinde	11.889	4.563	2.945	-497	3.347

Algemene reserves grondbedrijf en risicoreserve Grondbedrijf versus risico's (4.3)

De Algemene reserve van het Grondbedrijf (ABR), het niet-geclaimde deel van de bestemmingsreserve infrastructurele werken en eventueel getroffen verliesvoorzieningen zijn reserves om risico's van het Grondbedrijf op te vangen. Deze reserves moeten zodanig zijn dat de risico's kunnen worden opgevangen. In Oosterhout zijn de reserves en de voorziening grondbedrijf die bij deze indicator meetellen € 13,9 miljoen, terwijl de risico's op bijna € 3,3 miljoen worden ingeschat. Hierdoor wordt op deze indicator een voldoende gescoord.

Weerstandscapaciteit (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Risico's grondexploitaties	6.350	6.870	5.180	3.910	3.280
Weerstandsvermogen grondbedrijf	17.563	19.637	13.997	14.005	13.905
Weerstandscapaciteit grondbedrijf	2,8	2,9	2,7	3,6	4,2

Toekomstig nog te realiseren baten en lasten in relatie tot de BIE (Balanspost: bouwgronden in exploitatie) (4.4)

Dit kengetal geeft aan wat de gemeenten nog aan lasten en baten moet realiseren bij de actuele boekwaarde van de BIE (Bouwgronden In Exploitatie). Als dit te hoog is dan is dan zegt dat iets over de nog te verrichten inspanningen. Als de geraamde baten en lasten samen drie keer groter zijn dan de huidige boekwaarde dan is de score onvoldoende. Daarnaast zijn er twee grondexploitaties (Zwaikom en Everdenberg Oost) welke nog aan de start van hun ontwikkeling staan.

Te realiseren baten en lasten i.r.t. de waarde van de grond-exploitaties (bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Waarde grondexploitaties (excl NIEGG)	32.900	28.833	19.580	15.362	14.652
Te realiseren lasten	29.862	27.913	27.774	23.844	18.215
Te realiseren baten	74.651	61.309	50.300	38.709	36.204

Factor	3,2	3,1	3,9	4,1	3,7
--------	-----	-----	-----	-----	-----

Uitstaande leningen, garantstellingen en waarborgen

Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen (5.1)

Een gemeente loopt mogelijk risico's bij het uitzetten van leningen, het geven van garanties of waarborgen. Het risico vermindert als zekerheden zijn gesteld, zoals het 1e recht van hypotheek, een bankgarantie of als een lening uitstaat bij partijen met minimaal een AA-rating qua kredietwaardigheid. Op 31 december 2020 is de totale omvang van de gewaarborgde geldleningen € 395,8 miljoen en van de garantstellingen € 8,5 miljoen. De gewaarborgde geldleningen verlopen allemaal via de WSW. Hier staan veelal vastgoedportefeuilles tegenover. In Oosterhout bedraagt het gewogen percentage zekerheden voor leningen en garantstellingen daarom 98% en scoort daarmee voldoende.

Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen

Toereikende onderhoudsbudgetten (6.1)

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de kapitaalgoederen binnen haar gemeentegrenzen. Veelal betreft dit kapitaalgoederen in de openbare ruimte zoals wegen, groen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken.

De kapitaalgoederen worden gemiddeld met een 7,4 gewaardeerd. Deze waardering is de afgelopen jaren gestaag gestegen (op een schaal van 1 tot 10, een ruime voldoende dus).

Gemeentelijke indicatoren • Burgerindicatoren	Score 2016	Score 2017	Score 2018	Score 2019	Score 2020
Waarderen onderhoud groen in de woonbuurt	6,2	6,2	6,6	6,6	7,0
Waardering onderhoud wegen en fietspaden in de woonbuurt	6,1	6,0	7,0	7,1	7,4
Waardering straatverlichting in de woonbuurt	7,5	7,6	7,7	7,8	7,9

Lokale lastendruk

Lokale lastendruk (7.1)

De lokale lastendruk is de druk van de lasten van rioolheffing, afvalstoffenheffing en OZB. Het gemiddelde van Nederland is in 2020 € 777 (COELO – Atlas lokale lasten 2020). Binnen een afwijking van 5% van dit gemiddelde is de score voldoende, daarbuiten goed (- 5%) of onvoldoende (+ 5%). Oosterhout heeft een berekende lastendruk van € 724,80 (begroting 2021) en scoort daarmee goed.

Lokale lastendruk	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gemiddelde Nederland (T-1)	716	723	723	711	740	777
Oosterhout	678	649	652	692	707	725
	94,7%	89,7%	90,2%	97,2%	95,5%	93,3%

Onbenutte belastingcapaciteit OZB (7.2)

Landelijk mag de OZB opbrengst jaarlijks voor alle gemeenten gezamenlijk maar een beperkte stijging laten zien. De macronorm die hier eerder voor gehanteerd kon worden, bestaat inmiddels niet meer, waardoor het lastig is om deze indicator te scoren. In 2020 bedraagt de gemiddelde stijging van de OZB voor woningen 4,9%. Oosterhout heeft in 2020 de OZB-tarieven trendmatig verhoogd met 1,4%. Ten opzichte van dit gemiddelde zit dus theoretisch nog onbenutte belastingcapaciteit. Oosterhout kent echter in absolute zin een vrij gemiddeld OZB-tarief voor woningen.

Inkomstenderving OZB door leegstand niet-woningen (7.3)

Leegstand kost de gemeente geld. Er bestaat een directe relatie tussen de opbrengst OZB gebruikers niet-woningen en leegstand. Verder wordt bij de korting die gemeenten krijgen in

de algemene uitkering geen rekening gehouden met eventuele leegstand. Gemeenten worden gekort op basis van de WOZ-waarde van de panden. Natuurlijk bestaat er ook een indirecte relatie met derving inkomsten rioolheffing. In de bepaling van deze tarieven wordt in bepaalde mate rekening gehouden met leegstand. Indien deze leegstand in werkelijkheid lager is dan waar rekening mee is gehouden in de berekening van de tarieven, is er geen sprake van inkomstenderving. In de jaren 2015 t/m 2017 was de werkelijke leegstand hoger dan waar rekening mee was gehouden. Vanaf 2018 is de totale opbrengst wel gehaald en hiermee scoort Oosterhout volgens de norm een voldoende.

OZB gebruikers niet-woningen (Bedragen * € 1.000)	2016	2017	2018	2019	2020
Begrootte opbrengst	2.144	2.164	2.164	2.214	2.245
Werkelijke opbrengst	2.134	1.951	2.205	2.263	2.429
Realisatiepercentage	99,5%	90,2%	101,9%	102,2%	108,1%

Kostendekkendheid leges (7.4)

Deze indicator geeft aan in hoeverre de lasten worden gedekt door de baten. Bepaalde leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn (de baten mogen de lasten niet overstijgen). Als de kostendekkendheid lager is, is er mogelijk ruimte om meer baten te realiseren. Bij het bepalen van de extra ruimte dient rekening gehouden te worden met wettelijk vastgestelde maximumtarieven van de producten. Het totaal van onze legesverordening van Oosterhout komt lager uit, maar we zien wel jaarlijks schommelingen in de totale kosten en opbrengsten. Echter er resteert hier nog wel ruimte. Ten opzichte van de totale baten in de begroting is dit een relatief klein bedrag en daarmee scoort Oosterhout neutraal.

Financieel evenwicht

Ombuigingen (8.1)

Op dit moment (meetmoment begroting 2021) is slechts nog sprake van een openstaande ombuiging binnen het PBS van € 165.000. De score laat zien dat we hierop positief scoren; de totale omvang van de nog openstaande taakstelling (€ 165.000) is lager dan 1% van de totale begroting.

Verhouding structurele lasten en structurele baten (8.2)

Structurele lasten moeten worden afgedekt door structurele baten. Andersom mogen incidentele lasten worden afgedekt door incidentele baten. De indicator voor de structurele exploitatieruimte is in 2017 voor het eerst in lange tijd onder de 100% gedaald. Dit wordt veroorzaakt door de tekorten binnen het sociaal domein. In 2020 is deze indicator positief gescoord. De jaren erna wordt deze weer negatief. Dit wordt veroorzaakt door de oplopende kosten binnen het sociaal domein. Indien deze gerealiseerd worden, komt deze verhouding weer rond 100% te liggen. Vooralsnog wordt deze indicator daarom neutraal gescoord.

Verhouding structurele lasten en baten	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Oosterhout	95,8%	99,0%	98,6%	100,8%	100%	99,4%

Sluitende begroting (8.3)

De meerjarenbegroting 2021-2024 is voor het eerste jaar (2021) sluitend. In meerjarenperspectief is sprake van een (oplopend) tekort.

Afhankelijkheid van inkomsten vanuit het Rijk (8.4)

Bij de inkomsten is vooral de vraag hoe afhankelijk Oosterhout is van het Rijk. Of negatief geformuleerd de gevoeligheid voor Rijksbezuinigingen. Hoe hoger de afhankelijkheid van het Rijk, hoe minder flexibel de begroting van de gemeente is. De inkomsten vanuit het Rijk zijn grofweg te verdelen in de Algemene Uitkering en specifieke uitkeringen. De gemeente Oosterhout is voor meer dan de helft van haar inkomsten afhankelijk van het Rijk. Dit is sinds 2015 (met de komst van de decentralisaties) verder toegenomen. Iets minder dan de helft van de gemeentelijke inkomsten is dus afkomstig uit eigen heffingen en andere partijen. Een norm hiervoor is niet aanwezig, maar zoals blijkt uit de tekst onder de onderstaande tabel is de hoogte van de Algemene Uitkering per inwoner voor Oosterhout lager dan gemiddeld. Hieruit mogen we opmaken dat Oosterhout ook hierin relatief beter scoort dan andere gemeenten.

Gemeente Oosterhout (bedragen * 1.000)	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020
% AU van totale baten	€ 76.765 44,9%	€ 82.824 48,4%	€ 89.575 49,5%
% specifieke uitkeringen van totale baten	€ 17.202 10,1%	€ 17.261 10,1%	€ 26.360 14,6%
% Rijksuitkeringen van totale baten	€ 93.967 55,0%	€ 100.085 58,4%	€ 115.935 64,1%
<i>Totale baten</i>	<i>€ 170.772</i>	<i>€ 171.189</i>	<i>€ 180.890</i>

In 2020 ontving een Nederlandse gemeente gemiddeld € 1.648 aan algemene uitkering per inwoner. Het hoogste bedrag dat werd uitgekeerd was € 3.694 in Schiermonnikoog. Het laagste bedrag was € 998 in Bloemendaal. De gemeente Oosterhout ontving in 2020 € 1.605 per inwoner. Dat is lager dan het landelijk gemiddelde. Dat is regulier voor gemeenten van onze grootte. Grote gemeenten en gemeenten in het noorden van het land ontvangen meer dan het landelijke gemiddelde, vooral door hun zwakkere sociale structuur.

Bijlage 2 Formats Zero Based Budgetting